GIÁM-ĐỐC MƯỜI. — SỐ THỨ 1715 MỖI SỐ: 0$02 NGÀY KHỞ SÁU 8 DÉCEMBRE 1922

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

	HANOI						
	Một năm	Sáu tháng	Ba tháng	Người đem đến nhà	Gửi về tỉnh thôi	Bắc-kỳ, Trung-kỳ và Ai-lao	Nam-kỳ, Cao-miên, Pháp
Một năm. .	6$ 00	6$ 90	6$ 30	6$ 30	6$ 30	6$ 60	9$ 00
Các làng và							
Các công-sở	»	8. 00	8. 00	8. 00	9. 00	»	
Sáu tháng. .	3. 00	3. 50	3. 20	3. 20	3. 30	4. 50	
Ba tháng . .	1. 50	1. 75	1. 60	1. 60	1. 65	2. 25	
Một tháng .	0. 50	0. 60	0. 55	0. 55	0. 60	0. 75	

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur 61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHAM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Adresse télégraphique :
TRUNG-BẮC TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 150

ANNONCES

Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m 065 de large

4e page

Une seule insertion. . . . 0$ 30 le c/m
Par contrat annuel
Par centimetre et par insertion. . . . . 0$ 18 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$ 50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Nghề làm thuốc ở nước ta sau này

Vừa rồi có chỉ-dụ của quan Giám-quốc ấn định việc các ông thầy thuốc ta có bằng tốt nghiệp ở trong trường thuốc Hà nội chữa bệnh cho người bản xứ trong suốt cõi Đông-pháp từ lúc đương tòng sự trong ngạch y-tế cho đến khi thôi tòng sự rồi. Thế là từ nay trở đi, ở trong nước ta sẽ có một hạng các ông làng mới thay các ông làng cũ mà nhận lấy cái chức vụ cứu nhân độ thế cho ngót hai mươi triệu gái tốt trai lành, giá nua trẻ yêu của nòi giống Việt-Nam ta.

Cái chức vụ ấy, các ông làng cũ thật đã cáng-đáng không xong. Tuy cái y-học cổ của ta trước không-phải là không hay; Thân-nông, Hoàng-đế, Biển-thước, Hoa đà, những bậc danh-y, trong lịch-sử nghề thuốc ở Á châu này mấy ngàn năm nay, kể không xiết kể, ngay ở nước ta thì như cụ Lãn ông, cụ Trạch-viên... cũng đều đã nổi danh quốc-thế, cũng từng cứu giúp cho nòi giống nhà được nhiều những chứng bệnh nguy-hiểm, khỏi tử hồi sinh. Đương cái thời-đại giao-thông còn hẹp hỏi, nhân sự còn đơn giản, cái tinh-lực của loài người chưa tiến-hoá lắm, cái bệnh-tật của loài người chưa truyền nhiễm mau, thì cái y-học cổ ấy thật cũng đủ để mà điều-trị khuốc bệnh. Nhưng khốn thay! Cái y-học cổ ấy cũng đã theo cái cho học cổ mà mòn mỏi gần hết mất rồi; đến ngày nay chỉ thấy những người làm thuốc thì nhiều, mà người học thuốc thật không có mấy; kinh mạch ai mà thông hiểu? Phương dược ai mà tinh tường? Những người có học-thức, có kinh-nghiệm, mười phần chữa lành được độ năm, sáu, xét kỹ ra may cũng còn đỡ một vài ông mà chắc hết đời các ông thì cái học thức, cái kinh-nghiệm của các ông cũng sẽ theo các ông mà hết; còn ngoài-giả những bác « lang-thang » đem nghề thuốc làm cái kế khi-biển kiếm ăn, e con đao cầu không khỏi có lúc thành ra là lưỡi giáo nhọn giết người, mà quyền sách nát gia truyền không khỏi có lúc thành ra đạo bùa thiêng tông tử. Cái tinh mệnh, cái sức khỏe của cả một nòi giống mình mà phó-thác ở trong tay một hạng người như thế thì còn mong nỗi gì!

Từ khi có y-học Đại-pháp truyền bá sang ta, người mình cũng đã đều công-nhận cái y-học ấy là nghiêm-cứu được tinh-vi, thí-nghiệm được đích-xác hơn cái y-học cũ của mình, cũng biết cái y-học ấy là cái lợi khí vẹ-sinh bảo chủng của khắp các nước Âu Mỹ đời nay, đến cả nước Nhật-bản, nước Trung hoa là những nước cũng theo một cái y học cổ với mình xưa nay, bây giờ cũng phải tháu-thái vào để mong được khỏe nòi mạnh giống, ai cũng muốn đem cái y-học ấy mà thay cái y học cổ đã quá suy hủ kia; nhưng trước kia người mình theo học về cái y-học mới ấy chưa có được bao nhiêu, cái công-dụng của cái y học mới ấy, trừ một phần ít ở chỗ tinh-thâm, chưa lấy gì làm phổ cập đại gian cho lắm. Đến nay nhân-tài y học của mình đã được một số khá khá mà trình độ y-học cũng một ngày một cao dần lên, nên quan Giám-quốc có cái chỉ-dụ đó là bắt đầu giao cái chức-vụ cứu nhân độ thế trong xứ này từ nay trở đi cho các ông lang mới ta vậy.

Các ông lang mới ta đã được nhờ công cụ giáo-hóa của trường Thuốc, thì cái y học mới mà các ông lĩnh-thụ được tất có mầu-nhiệm hơn cái y học cổ của các ông lang cũ nhiều; nhưng đã nhận lấy cái chức-vụ rất trọng đại là cái chức-vụ tự mệnh của người ta, thì ngoài cái học thuật mầu nhiệm kia lại còn cần phải có cái tinh nhân-tử, cái lòng cẩn-thận đối với chức-vụ mình nữa mới được. Người xưa đã có nói: Không làm ông tướng giỏi thì làm thầy thuốc hay. Cái chỉ giúp đời của một người thầy thuốc hay cũng không khác gì cái bụng giúp nước của một người làm tướng giỏi vậy. Chắc cái sự tâm các ông đi học thuốc cũng vì mỗ cái y-học mới là hay, là tốt, là cái lợi khí cứu giống giữ nòi, có thu được cái lợi khí ấy vào tay để cứu cho đồng-bào mình khỏi suy mòn, giúp cho quốc-dân mình được cường-kiện, nay học đã thành nghề, không có lẽ bảo-phụ cái tài học hơn người, có thể làm phúc cho nước, làm ích cho người, khiến cho công dức khắp bản dân, tiếng hay truyền muôn thuở mà chỉ để là cái đại-giá no cơm ấm-áo, vinh thân phì gia. Đồng-bào mình, quốc dân mình đem cái tinh-mệnh, cái sức khỏe kỳ-thác cho mình: mình nhận cái kỳ thác ấy há phải là chuyện chơi, mà cầu thả mong cho rồi việc. Nên biết nghề làm thuốc không phải là nghề làm quan mà cũng không phải là nghề làm giàu; cái bổn-phận của người làm thuốc là phải thật bụng thương người, hết lòng trị bệnh, ai đau yếu tức là mình đau yếu, kẻ tiền cũng phải coi như kẻ gửi, kẻ nghèo cũng phải coi như kẻ giàu, lấy chữa được bệnh, cứu được người là cái phẩm thường quí giá độc-nhất vô-nhị của mình không còn gì hơn nữa. Có như thế thì cái chức-vụ cứu nhân độ thế của mình mới thật là trọn vẹn, mà nghề làm thuốc ở nước ta sau này mới thật là có tiền-bộ hơn xưa vậy.

T. H.

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài được rõ: Báo *Trung Bắc Tân Văn* chỉ bán theo lối trả tiền trước. Vậy các ngài gửi thư mua báo thì gửi tiền cho bổ không, số tiền gửi theo giấy mua thì phải quốc không trả lời. Mua báo thì tính từ lúc bắt đầu mua một tháng hay là 15 hoặc mấy tháng cũng theo đó mà tính.

Âu-châu điện-tín

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 5 Décembre 1922

Cuộc hội giảng hòa Đông-âu

Theo như lời nhà điện báo *Havas* và nhà báo *Le Temps*, thì sáng hôm thứ hai, M. Tchitchérine đã trần thuyết tại lâu ban coi về các cơ bề Đông-âu. Ông đã trần thuyết về sự tự do giao-thông tại các cơ bề, sự cấm chiến thuyền đi qua các cơ bề, và cái quyền của nước Thổ-nhĩ-kỳ được lập đồn lũy tại các cơ bề ấy. Nước Bỉ có nhắc Lỗ cũng trần thuyết cái ý-kiến của mình. Phái bộ nước Thổ nói rằng khi nào các nước trần thuyết cái ý-kiến xong thì phái bộ ấy mới sẽ trần-thuyết cái ý kiến của mình.

Hai ba ngày nữa, hội-đồng mới lại hội-nghị.

Việc nước Hy-lạp

Nhà điện báo *Havas* nói rằng Hoàng-toàn André bị ấn biệt xứ chung-thân, cùng với là Alice thì xuống tuần-dương-hạm *Calypso* ở Pyrée để đi Corfou và Brindisi.

Quan Clémenceau tại Hoa-kỳ

Quan Clémenceau đến các bại Illinois, Indiana và Ohio đã được nhân-dân làm lễ tiếp đãi trọng-thể. Tại Indianapolis có một phái-bộ của người Mãn-châu 3 ngài mới cái các bằng học, có tỏ ý ngỏ ghi ân nhờ nghĩa đối với nước Pháp, và lại có nói: Nếu một mai nước Đại-pháp có gặp phải điều gì nguy hiểm, thì dân Mãn-châu sẵn lòng báo ơn nước Đại-pháp ngay.

Ở Dayton, có hơn nghìn người đến đứng đợi ở gần nhà ga mà hoan-hô quan Clémenceau.

Nhà bác-sĩ Vaillant

Quan Giám-quốc Đại-pháp đã cử người đến tỏ tình thân-ái với bác-sĩ Vaillant là một nhà chuyên môn về việc trị bệnh bằng quang-tuyến X tại nhà thương Laribosière, trước khi đã bị cụt mất cánh tay này lại bị cụt một cánh tay nữa, và bị mổ cắt lần này là lần thứ mười một. Quan Vệ-sinh bộ thượng thư cũng có đến thăm bác-sĩ.

Bordeaux, ngày 6 Décembre 1922

Hội-đồng các quan thượng-thư Đại-pháp

Sáng hôm thứ ba, quan Poincaré đã trình bày với hội-đồng về hiện tình ngoại-vụ và về cuộc hội nghị nay mai ở Londres.

M. Chéron, thượng thư bộ nông-vụ đệ-trình quan Giám-quốc một bản chỉ dụ về việc kiểm-duyệt và sự kén chọn các giống hạt giẹo.

Cuộc hội-nghị giảng hòa Đông-âu

Báo *Le Temps* có nói: các nhà giám-định binh-vụ và hải thuyền của nước Đại pháp, của nước Anh, và của nước Ý đã cùng nhau dự thảo một bản thể-lệ về các cơ bề Đông-âu. Bản dự-thảo lấy nay mai sẽ đệ-trình lâu-ban coi về các cơ bề ra xét. Các nhà giám-định đã ưng bẩm v cho rằng xin lánh trừ mấy khoản không nói đến với. Có lẽ ngày hôm thứ tư, thì lâu-ban sẽ họp kỳ đại hội-đồng có cả các đại-biểu nước Nga và nước Thổ đến dự nghị.

Báo *Le Temps* có nói nước Lỗ-mani thì yêu cầu cho các cơ bề Đông-âu được tự do giao thông, chứ như phái bộ nước Nga thì muốn làm cho Hắc-hải thành ra một nơi đóng kín không ai lại lại được. Có lẽ một ngày kia cả đến nước Thổ cũng sẽ vậy. Đông-minh cũng có dự vào việc các cơ bề Đông-âu không bỏ mặc nước Thổ một mình xử trí với nước Nga, làm một việc nên mừng cho nước Thổ vậy.

Báo *Temps* xem xét về những sự lôi bại của các công-ty các nước đương tại nước Tchécoslovaquie, đã phải hoàn lại chưa giải quyết xong cái vấn-đề ấy ra làm sao.

Cái nhà của vua Napoléon ở đảo Elbe

Ý hoàng đã nửa sẽ hạ lệnh cho quan Binh-bộ thượng-thư về việc duy trì cái nhà của vua Napoléon ở khi vua phải giữ ở đảo Elbe ngày xưa.

Quan Clémenceau tại Hoa-kỳ

Quan Clémenceau đã đi chơi ở thành Baltimore theo như đường của ông La Fayette đi ngày trước. Khi tới Washington, quan Clémenceau có đến thăm quan thống lĩnh Harding và quan nguyên thống lĩnh Wilson. Ngày thứ năm này, tại đình quan Thống lĩnh có đặt tiệc khoản đãi ngài.

Đức giáo-hoàng có chuyển cho ông nghị-trưởng hội-đồng giảng hòa một bức thư, lời lẽ rất tỏ tình cảm của nhân dân và đạo Thiên-chúa tại cõi Đông-âu rất là khổ-dẫn ngày ngập. Vậy đức Giáo-hoàng vì nhân đạo mà xin hội-đồng trù tính ngay mọi việc cho ai nấy được hả dạ yên-lòng.

Tướng-quân Ismet pasha đã cho phép các báo quán công bố rằng việc nói thành-thán của nhân dân và đạo Thiên chúa ở Coas antinople có làm nỗi nguy nan, là một tin sai lầm không đúng.

Lại có theo như biểu tổng kê mới rồi, thì số người ở việc chiến-tranh đã phải bỏ dất Constantinople mà đi như sau này: 140 000 người Hy lạp; 5,000 người Arménens 12,000 người Nga, 7,000 người Do-thái; 6,000 người Anh 20,000 người sẽ các dân tộc khác.

Bordeaux, ngày 7 Décembre 1922

Hội đồng các quan sứ-thần

Hội-đồng các quan sứ-thần đã hội ngày sáng hôm thứ tư tại bộ Ngoại-vụ. Hội-đồng không có làm tin tức gì cho các báo quán cả.

Hội đồng Quốc-phòng

Hội đồng Quốc-phòng đã hội nghị chiều hôm thứ tư tại dinh quan Giám-quốc do quan Giám-quốc chủ-tọa.

Cuộc hội-nghị giảng hòa Đông-âu

Điều ban coi về các vấn đề định bạt và binh-vụ đã hội, ngày sáng hôm thứ tư, hội đồng đã xét về cái vấn-đề các cơ bề Đông-âu.

Công trạng bác-sĩ Vaillant

Báo *Intransigeant* có thuật lại công trạng của bác-sĩ Vaillant, là một nhà chuyên môn về phép trị bệnh bằng quang tuyến X mới rồi bị cưa nốt một cánh tay. Trong cuộc chiến tranh năm 1900, ông có đem dẫn não-nhữ-ng tấm ảnh, chiếu bằng quang tuyến X, cho một thuốc bắt mười, hình như độ bằng người thực, thuộc là một tài đoạn lý lùng, người thực phải dấy làm kinh ngạc.

Nghề làm sắt ở bên Pháp

Số lò sắt ở Pháp có việc làm về ngày 1er Novembre 1922 được 287 cái. Số gang của các lò ấy sinh trong tháng Octobre được 503 nghìn tấn, hơn trong tháng Septembre độ 42 nghìn tấn. Thép chế ra cũng được nhiều hơn. Trong tháng Octobre được 430 nghìn tấn mà về tháng Septembre chỉ được có 106 nghìn tấn mà thôi. Từ tháng Janvier đến tháng Octobre, nước Pháp chế được 4 102 nghìn tấn gang, và 3143 nghìn tấn thép.

Phi-giá quốc-trái : 5%, 59 40. — 5%, 1916 91625,85 — 4%, 1918 63 — 5%, 1920 87.20. — 6%, 1920 88,25.

Tin Trung-hoa

Ngày 1er Décembre

Việc Bắc kinh

Nghị-viện quốc hội vẫn phái bộ phái tả Tứ-thanh-Hòa bảy người tự xin giải chức. Phái bộ pháp-quyền phản, khích, hội nghị quyết rằng phái đình không cho Ngô-cảnh-Liêm trần-phái lộng quyền và điện đi toàn quốc tuyên-bố hiện-trạng trong quốc-hội.

Nghị-viện đã nghị cái nghị-án tâm lễ quốc-tang ông Ngô đình-Phương.

Trương-tông-Xương đã về La-văn-Cảnh cáo phái công-kích nhiều, những nghị-án về tài-chính lại không được quốc-hội thông qua, có ý từ Nội-các. Nếu Nội-các Vương bị khuynh-đảo thì có lẽ Nhạn-huệ-Khánh hay Ngân-văn-Bằng lại thay Vương tổ chức Nội-các.

Việc Phúc-kiến

Quân Trần-quỳnh-Minh sang đánh Phoc-kiến đã hạ lệnh Lăng-công-Kiệt lấy Quang-hán Sảm phòng-tuyến thứ nhất, đánh riết về mặt Diên-bình. Quân Hà-giang-Tế thì lấy Diên-bình làm phòng-tuyến thứ nhất, đón đánh quân Trần. Quân tiên-phong Trần bị thua. Trần được tin lập tức phái chém một lữ-đoàn đến Sán-đầu tiếp viện.

Việc Quảng-tây

Trần quỳnh-Minh định giúp sức cho Lâm-hồ về Quảng-tây để làm thanh viện lẫn nhau, đợi Lâm đến Quảng-châu sẽ giao hết các đạo quân ở giáp biên-thùy Quảng-tây về Lâm thống suất cả.

Nên chấn-hưng nghề dệt vải ta

Ở đời có hai thứ cần dùng cho người ta là thứ ăn, thứ mặc. Không người nào là không cần, không người nào là không dùng. Vậy thì trong vấn nghề nông để lấy ăn cũng chưa trông vào nghề-cơ để lấy mặc; dân có no cơm, ấm áo mới có thể làm công, bỏ việc kia; nghề canh-cửi trên con đường kinh-tế thật rất quan hệ với sự tiến-hóa của một dân một nước là thế!

Thời vụ bây giờ, ngoài sự làm ruộng đều sự dệt vải là vấn-đề mưu sinh cần-cấp của dân ta hơn hết.

Dân ta xưa nay vẫn có cái cần-tính chất-a chất tốt nghề dệt vải, lấy nghề dệt vải làm món sinh-nhai. Xưa kia trên tự triều-đình, dưới đến dân-gian, ai cũng biết rằng sợ tơ sản là vấn-công nghiệp chính-sản nhọc-nhằn; sự ấn mặc thật là tấn tiện chất, phác, và khi bấy giờ khí-vận chưa mở, đường lối chưa thông, chưa có hàng hóa các nước, chưa có cái phong-trào xa-hoa, cho nên vải ta tiêu thụ được khắp các nơi trong nước, người dệt vải, có thể trông vào nghề canh-cửi để sinh-nhai.

Thiệt vì dân ta có cái tập-quán xưa nay chỉ biết xưa đây vào nghề sản cô, cái lợi trước mắt, không chịu lưu tâm đến công-việc lớn lao, quyền lợi về dài, việc gì nhắc chín rằng mười mới dám làm, còn việc gì mới lạ chưa làm đã sợ-thất-bại; nên khi nghề dệt vải bị tinh-hình bấy giờ như sau này:

Xưa kia còn dùng sợi ta, có hai thứ sợi: thứ to dệt vải to, thứ nhỏ dệt vải nhỏ cũng là vừa, đến nỗi vải ấ, thật là một sự khuyết-điểm về cách chế-sợi! Thứ sợi ta lấy đến nay đã bị đào-thải, giờ phần nhiều là dùng sợi ngoại-quốc, mà là lợi-lâm vải bị người ăn tay trên! Khi mua sợi về, tức sự người sợi, sợi gì, hạnh ông (1), hạnh sen (2) chải sợi, nhào chỉ là công riêng không hết khi nào lấn lên đột, người dệt thành ra vải vẫn đến với mới được một lần vải thưa, nếu dệt vải dày, lại phải tốn sáng-công nữa, đêm mới song một lần. Sự chậm kém như vậy, đã vô-thường-cái công-các việc làm cần thận, tự-tiện làm bằng bộ máy phản tay, cho người, thật vừa sôi-động, lại vừa khỏe-phục! Đến khi bán ra, thì lại vải bền, mười quặng, trăm vốn lãng rồi, được lãi tức-thì xu đồng nước lãm xa là sự-điều-đó! Người làm ra sức, mất tâm giờ công bỏ-ra-giờ chưa đáng-công xứng! Các tỉnh-thì nhân-công kia sau sau đến-nỗi rẻ mạng làm vậy!

Người khôn của khó, thời buổi mỗi ngày một khác, bây giờ, bàng-hóa các nước theo nguồn cơ thông-thương xan xát khắp nơi, trăm khôn nghìn khéo còn chửa ăn ai, buồng-bỏ vải ta ai cũng phải thú thực là đẹp là xấu! Và dương lúc xã-hội ta nay xu hướng về đường hình-thức, thế lất phải dùng ngoại-hóa mới hợp thời-trang. Vậy thì đường tiêu thụ vải ta chỉ còn khu trong xới quê thôn. Trông không bao lâu sẽ bị ngoại-hóa làm cho tiêu-diệt!

Vải ta đã không thích dụng với người ta, tất phải xó mua ngoại hóa nhập-cảng ngày một nhiều, vải ngoại-hóa tiêu-thụ ngày một đắt, quyền-lợi đã lọt ra ngoài, cách sinh-nhai cần-thiết phải eo hẹp bần tăng, cũng là lẽ thế tất-nhiên vậy.

Các nhà học kinh-tế trong xã-hội ta nay có lẽ khoanh tay ngồi nhìn không tìm phương-pháp để chấn-hưng nghề nghiệp cho quốc-dân phát đạt hay sao?

Ta nhờ chính-phủ Bảo-hộ khai-hóa bấy giờ cũng đã có một đôi nhà kỹ-xảo chế được thứ khung-cửi, máy làm bằng sắt, sự dệt vải vẫn nhanh vừa khéo, vừa đỡ sức người, vải cũng đã trắng, khổ vải cũng đã rộng, kể về phần riêng mọi người cũng đã có cơ tiến-bộ. Song nói về toàn-thể quốc-dân thật chưa có gì, vì nghề dệt vải phần nhiều ở nơi quê-thôn (1) Ai là người cổ-động? ai là người khai-hóa? vẫn theo lối chậm đã chỉ-thay-sợi.

Vậy giờ muốn chấn-hưng nghề dệt vải, chỉ có ba cách sau này:

1 *Cách chế bông.* — Muốn cho sợi tốt, lất phải có máy chế bông. Xem như bên Thái-lay: trước kia mỗi mẫu bông, năm lấy được 66 cân, làm bằng nhân-công, mỗi ngày được có 8 cân bông lất phải 22 ngày mới xong một mẫu bông. Từ khi làm bằng máy chỉ có nửa ngày đã xong, đã biết sức máy nhanh chóng là nhường nào? Hoặng chi máy làm cho hết chất lẫn trong bông, bông thật là trắng-trẻo đẹp đẽ. Điều đó là thật nên theo mà làm lấm.

2 *Cách chế sợi.* — Muốn không dùng sợi ngoại-quốc, tất phải có máy chế sợi. Cách chế sợi có 12 phần công việc: a) Đánh bông hết chất bẩn; b) Đàn bông thành phết; c) Chải bông thành dây; d) Kéo bông thành sợi; e) Làm thành sợi đôi; f) Kéo dài; g) Quồn chặt; h) Kéo sợi ngang; i) Kéo sợi dọc; j) Cuộn sợi thành từng nắm; k) Đóng nắm thành từng súc; l) Nặn bông vụn. Muốn thi công việc ấy làm bằng máy thì máy vận-nhanh vừa tối bội phần, ta thật nên làm lấm.

3 *Cách dệt vải.* — Nếu đã có sợi, tất phải có máy dệt vải để tiêu-thụ-sợi. Theo cách dệt vải bằng máy có 6 phần công việc: a) Gỡ sợi ngang; b) Gỡ sợi dọc; c) Hồ sợi; d) Mắt sợi e) Dệt vải; f) Cái bọc. Có máy lớn, có máy nhỏ, vừa nhanh nhẹn vừa tinh-tế lắm, sự chế-nhân-công thật là một giới một vực. Thật nên theo mà làm lấm.

Song bây giờ muốn thực-hành ba cách như thế, thì tiền đâu mà mua máy? Lấy người đâu mà dạy bảo? Một người tài không đủ sức, một làng tài cũng không xong, vậy ta nên bỏ cái tinh vị-ngã, cái lòng tự-lợi tự-tư, lấy tinh thần ái, hợp tinh thực lập đoàn-thể, kết thể lực như người các nước văn-minh cũng nhau lập hội, hợp cổ bỏ vốn chung phần. Các nhà phú-hào, các nhà kỹ-nghệ, kẻ xuất tài, người xuất lực, mỗi tháng nào phải mua thì ra mua, mấy nào biết làm thì ta làm; việc gì đã biết thì ta bảo nhau, việc gì chưa biết thì ta dẫn nhau dạy. Lấy cái chăng-chịu không lòng hợp sức làm cho kỳ lợi được cái mục-đích hy-vọng để lập thành quả nhà công-ích trong

1) Hạnh nào làng thuộc tổng Thượng-nội, tổng Thượng-thị (Hà-đông). Cũng các tổng Thổ Mão trên Thượng-du v. v.

1. Cây sợi làm nên bông.
2. Cây sợi làm nên bông.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

quốc-dân, thì sự kết-quả về nghề làm vải sau này chẳng cũng lớn lao rực-rỡ lắm ru!

Kìa xem làng Bồ-là thuộc tỉnh Thái-bình còn có xưởng máy ươm tơ. Sức một làng còn được như thế! Huống hồ chung phần nhiều làng, họp sức nhiều người? Đã làm cái mình chứng có thể mua máy dệt vải không phải là sự mộng-tưởng vậy.

Nếu ta đã đủ tư-cách làm vải, hàng ta chế tạo được tốt được đẹp, mới có thể đủ thế lực để mà tranh-cạnh với ngoại hóa, vì hàng đã thích-dụng cho người ta, người có tâm huyết với quốc-dân, với xã-hội há lại chẳng biết yêu quí nội-hóa hay sao?

Hàng hóa đã có đường tiêu-thụ nghề-nghiệp tất ngày một phát-đạt, không có cái lo phải ta-thán « trữ-trục-kỳ-không (1) », thì đường lối sinh-nhai của quốc-dân ta tất được rồi rào rộng rãi

Kìa! người nước Anh trong khoảng năm 1868 có 2470 xưởng làm hoa bông, 7294 nhà máy cửi, đến nay ngày một khoáng-trương tăng-liên, số sợi, vải bán cho các nước có hàng ức hàng vạn. Thật là chiếm được món lợi to trong nghề làm vải vậy.

Ta nay nhờ được Chính-phủ khai-hóa dìu dắt lên đường văn-minh, chính là cơ hội rất tốt, ta nên tự ta khắc-lệ cổ-vũ, thì thổ công nọ việc kia. Nếu có cái đức-tính công-bằng, cái nghị lực kiên-nhẫn; việc gì mà chẳng xong? Nghề gì mà chẳng thành? Ai là người nhiệt-tâm với xã-hội với quốc-dân, ai là chẳng nghển cổ cất đầu mà mong mỏi?

Hoàng-thúc-Hội

(1) Đồ làm cửi bỏ không.

VĂN UYỂN

Ngư phủ

Tuổi xanh đến lúc bạc đầu râu.
Lánh gót giang hồ đã mấy thâu.
Ba thước thuyền lườn làn sóng gợn.
Vài giây lưới vét chốn đầm sâu!
Công danh phó mặc dòi dòng nước.
Hồ hải thu vào một lưỡi câu!
Lưng hũ rượu ngon đầy giỏ cá,
Tỉnh say nào tỏ mặt công hầu.

Ngẫm sự đời

Ngẫm nghĩ đời thôi lại ngán đời.
Nhạt như nước lã, bạc như vôi.
Tiếc công ân thế sao nên oán.
Ngán nỗi đầy này, lại gặp vơi,
Còn bạc, còn tiền, còn đệ tử.
Hết cơm, hết rượu, hết ông tôi.
Lắm khi cũng muốn kêu giời hỏi,
Khéo đề cho đời đến thế thôi?

Lữ thứ cảm hoài

Trướng hồ vắng vẻ lúc giăng tà,
Hết nghĩ gần thôi lại nghĩ xa.
Dâu bể gớm ghê tay Tạo-hóa,
Công danh chồn mỏi gót bôn ba.
Lờ mờ mây kéo che vừng nguyệt.
Thánh thót sương gieo nhạt vẻ hoa.
Phong cảnh nhường này nông nỗi ấy,
Nửa phần nhớ nước nửa phần nhà.

Vịnh cái quạt

Nghìn thu da bọc nắm sương khô,
Mỏng mảnh thương thay phận liễu bồ
Khép mở khoe mình khi nắng hạ,
Rẫy ruồng tủi phận lúc sương thu.
Tri âm được mấy mà mong cậy.
Rẻ của cho nên phải bó hồ.
Mặn nhạt xin đừng e thói tục,
Kiếp xưa chắc hẳn vụng đường tu.

Tặng người anh vừa làm trợ-giáo vừa đi buôn

Hai vai mang nhẹ gánh giang sơn.
Trong cuộc đua chen dạ chẳng chồn
Rằng dại rằng khôn thôi cũng được,
Nghề văn song lại giỏ nghề buôn.

Nghị-viên Tràng khanh Lê-đ.-Toại.

HÀI ĐÀM

Ấy bé cái lầm!

Một hôm có ông quan viên đi qua nhà chị em, tạt vào chơi mấy phát cho đỡ nhớ. Chị em pha nước nồng rồi mời quan ở lại hát giùm một chầu. Quan vừa cười vừa nói: « Độ này túng lắm ». Một chị tưởng quan nói bóng, bèn cố nài ở lại, rồi sai làm rượu. Rượu xong rồi, lại giữ nghỉ lại chơi... Sáng hôm sau quan về; chị chắc quan theo thói lề lịch thiệp để tối sau mới đến chi tiền. Chị mong tối nay chẳng thấy, tối mai chẳng thấy, chị phàn nàn với bạn rằng mất cả chì lẫn chài! Bạn nói: « Sao hắn đã bảo hắn túng mà chị lại còn mời hắn lại làm rượu mà kèn? » Chị kia ghé vào tai bạn mà rằng: « Tôi lại cứ tưởng hắn nói hắn túng là nói nghĩa bóng., vì vợ hắn mới đẻ!! »

Yên-Sơn.

Cuộc công-thải Đông-pháp

Kỳ mở số lần thứ ba

Hôm 1er Décembre bản báo đã đăng hết cả những số trúng giải trong kỳ sổ số lần thứ ba này và có hẹn rằng khi chính-phủ làm xong sổ thì sẽ đăng lại cho chắc hơn. Cái sổ ấy nay đã đăng ở *Quan báo Đông-pháp* thì không có gì chắc hơn, vậy bản quán tưởng nên đăng lại sau đây để các nhà mua trái-phiếu được rõ và xin nhắc để các nhà trúng số biết rằng tiền trái phiếu ấy được lĩnh tại các kho bạc Đông-pháp kể từ ngày 15 Janvier 1923 trở đi, khi lĩnh chỉ phải trừ tiền thuế nhà nước đã định mà thôi. Những nhà có phiếu trúng số thì nên đem nộp tại Kho-bạc tự bây giờ để tiện việc kiểm-soát. Khi nộp sẽ có giấy biên nhận.

Những trái-phiếu trúng số đăng lại như sau này:

Số 78.179 được hoàn lại 10.000 p.
Số 85.997 — 1.000

12 số sau này được hoàn lại 500 đồng là:

18.728	85.860	72.245
18.866	54.927	74.788
27.040	56.654	108.256
30.895	71.165	119.811

Một nghìn mười sáu số được hoàn lại 100 đồng là:

100	12.387	27.717	39 422
260	12.486	27.802	39.551
528	12.614	27 874	39 879
806	12.620	27.876	39 965
850	12.734	27.974	40.125
880	12.927	28.064	40.259
956	13.010	28.173	40.556
1.063	13.042	28.212	40.845
1.079	13.057	28.294	40.849
1.136	13.293	28.304	40.896
1.230	13.457	28 330	40.897
1.419	13.476	28.551	40.930
1.493	13.948	28.593	40.955
1.674	14.041	28.754	40.997
1.742	14.054	28.775	41 011
1.866	14.189	28.907	41.015
1.878	14.415	28.957	41.269
2.126	14.570	29.034	41.367
2.162	14.898	29.128	41.385
2.240	14.984	29.139	41.463
2.316	15.430	29.241	41.487
2 368	15.595	29.256	41.554
3.062	15 849	29.521	41 579
3.576	16.892	29.673	41.603
3.806	17.207	29.715	41.910
3.860	17 481	29.720	41.942
3.914	17.683	29.922	42 082
4.029	17.875	29.982	42.684
4.131	17.931	30.001	43.173
4.163	18.038	30.124	43.288
4 224	18.109	30.333	43 393
4.291	18 261	30.627	43.705
4 380	18.283	30.718	43.783
4 384	18 386	30.751	43.922
4,430	18 501	30.981	44.220
4.570	18.919	31.153	44 308
4 613	18.929	31.190	44 341
4.619	19.004	31.360	44 366
4 874	19.073	31.418	44.425
5.210	19 132	31.583	44.426
5.279	19.388	31.920	44.495
5.289	19 389	31.954	44.528
5,337	19.767	32.042	44.587
5.451	19.810	32.217	44 753
5.520	19.914	32.316	44.940
5.658	20.064	32.333	45 015
5.685	20.594	32.457	45.089
5.731	20.616	32.755	45 099
6.371	20 710	32.756	45 160
6.393	20.806	32.827	45.559
6.428	20.865	32.879	45.700
6.510	20.900	32.993	45.749
6.605	21.036	32.999	45.906
6.730	21.313	33.081	46.252
6.741	21.397	33.098	46.253
7.363	21.558	33.201	46.630
7 373	21.562	33.222	46 743
7.419	21.574	33.438	47.091
7.501	21.708	33.674	47 209
7.758	21.939	33.830	47.282
7.764	22.038	34.106	47.484
7.807	22.206	34.174	47.496
7.950	22.368	34.206	47.604
7.998	22.448	34.214	47.628
8.055	22 473	34.376	47 933
8.205	22.486	34.613	48 003
8.365	22.983	34.676	48.070
8.442	23.570	34.987	48.101
8.791	23.902	35.142	48.113
9.213	24.001	35.312	48 225
9.242	24.034	35.396	48.555
9.278	24.044	35.410	48.649
9.349	24.164	35.629	48.779
9.389	24.548	35.842	48.794
9.510	24.733	36.276	48.879
9.610	24.836	36.375	49.125
9.684	24.969	36.390	49.137
9.719	25.168	36.461	49.198
9.832	25.290	36.520	49.846
9.969	25.294	36.595	49.869
10.037	25.419	36.599	49.880
10.134	25.425	36.688	50.069
10.219	25.447	36.791	50.107
10.299	25.864	36.916	50.135
10.762	25.870	37.062	50.289
10.828	25.915	37.146	50.394
10.835	25.916	37.246	50.523
10.900	26.024	37.388	50.748
11.271	26.197	37.411	50.794
11.304	26.199	37.434	50.873
11.377	26.321	37.663	51.044
11.479	26.861	37.820	51.157
11.509	26.993	37.930	51.381
11.528	27 035	38.088	51.434
11.695	27.175	38.156	51.479
11.973	27 260	38.759	51.504
12.036	27.370	38.780	51.533
12.248	27.438	38.834	51.754
12.277	27.444	38.927	51.865
12.335	27.448	39.273	51.968

52.013	68.979	85.216	102.329
52.072	69.039	85 228	102.355
52.355	69.112	85 336	102.406
52 496	69.449	85 550	102.412
52.552	69.497	85.563	102.539
52.819	69.515	85 616	102.550
53.230	69.714	85.625	102 559
53.236	69.820	85.641	102 632
53.243	69.861	85.728	103.030
53.836	69.962	85.739	103.049
53.865	70.001	85.740	103.133
53.965	70.073	85.786	103.469
53.970	70.202	85.887	103 550
54.053	70.382	86.076	103.608
54.086	70.761	86.222	103.815
54.108	70.768	86.243	103.831
54.123	70.784	86.288	103.974
54.388	71.034	86 478	103.990
54.453	71.099	86.798	103.994
54.624	71.197	86 811	104.036
54.685	71.217	86.822	104.249
55.224	71 236	86.852	104 281
55.559	71.318	86.940	104.438
55.878	71.350	87 294	104.982
55.922	71.438	87.335	105.243
55.983	71.779	87.505	105.252
56 350	71.810	87.702	105.270
56.362	71.915	87.728	105.289
56.521	71.962	87 884	105.579
56.664	72.050	87 894	105.626
56.717	72 284	87.926	105.676
56.961	72.324	87.989	105.803
57.026	72 413	88.043	105.885
57 195	72.421	88.360	106.138
57.548	72.423	88.368	106.402
57.711	72.531	88 442	106.442
57.926	72.872	88 891	106.444
58.065	72.955	88.945	106.474
58.136	73.014	88.979	106.557
58.371	73.058	89.022	106.572
58.435	73.076	89.143	106.636
58.468	73.094	89 327	106.702
58.817	73.122	89.398	106.872
59 038	73.200	89.466	106.987
59.080	73.277	89.578	107.007
59.172	73.292	89.652	107.384
59.211	73.364	89 887	107 536
59 448	73.400	89.951	107.732
59.461	73.405	89.967	107.755
59.520	73.412	89.969	107.996
59 795	73.619	90.115	108.004
59.836	74.262	90.194	108.117
59.910	74.330	90 358	108.252
59.926	74.435	90.680	108.282
59.972	74.449	90.794	108.398
60.390	74.818	90 945	108.502
60 423	75.216	91.118	108.694
60.439	75.225	91.288	108.893
60.501	75.289	91.833	108.863
60.549	75 738	91.855	108.892
60.690	75.821	91.877	109.295
60.882	76.066	91.956	109 356
60.988	76.267	92 319	109.356
61.087	76.278	92 339	109 369
61 143	76.417	92.527	109.733
61.219	76.871	92.679	110.074
61 285	77.059	92.829	110.141
61.466	77.160	92.894	110 247
61.541	77.284	92.934	110.376
61.569	77.339	92.948	110.583
61.591	77.369	93.056	110.766
62.159	77.649	93.114	110.798
62.214	77.629	93.181	110.832
62.218	77.648	93.199	110.910
62.358	77.768	93.347	111.074
62.387	77.791	93.446	111.180
62.590	77.792	93.681	111.212
62.620	77 902	94.216	111.227
62.789	77 909	94.591	111.248
63.168	77.918	94.625	111.281
63.248	78 025	94.936	111.284
63.311	78.326	95.018	111.317
63.365	78 464	95.132	111.565
63.406	78.554	95.218	111.585
63.427	78 679	95.382	111.610
63.650	78.814	95.537	111.627
63.725	78.903	95.665	111.684
63.737	78.907	95.683	111.735
63 805	78.918	95.712	111.737
63.875	79.213	95.970	111.793
63.933	79.296	96.157	111.831
64.107	79.299	96.162	112.014
64.152	79.317	96.235	112.076
64.182	79 343	96.544	112.105
64 185	79.492	96.722	112.111
64.194	79.571	96.974	112.127
64.601	79.616	96.990	112.438
64.762	79 721	97.007	112.467
64.779	79.770	97.070	112.480
64.788	79.772	97.304	112.561
64 957	79 867	97.305	112.705
64.963	80 188	97.315	112.741
65.055	80.515	97.419	112.781
65.117	80.624	97.531	113.099
65.123	80.694	97.581	113 231
65.127	80.723	97.623	113.495
65.180	81.136	97.658	113.499
65.286	81.288	97.816	113 606
65.389	81.582	97.920	113.667
65.442	81.622	97.949	113.829
65.667	81.661	98.104	113.841
65 726	81.724	98.120	114.024
65.828	81.738	98.144	114.041
66.108	81.755	98.203	114.105
66.119	81.782	98.269	114.248
66.151	82.126	98.356	114.432
66.342	82.234	98.547	114.586
66.350	82 509	98.896	114.669
66.474	82.593	98.972	116.860
66.641	82.619	99.283	114.877
66.691	82.631	99.300	114 895
66.908	82.939	99.374	115.048
67.157	82.990	99.853	115.069
67.263	83.148	99.975	115 212
67.319	83.294	99.996	115.376
	83.303	100.002	115.385
	83.334	100.054	115.611
67.342	83.396	100.142	115.757
67.629	83 717	100.393	115.876
67.795	83.779	100.656	116.002
67.956	83 808	100.682	116.366
68 317	83.915	100.830	116.394
68.498	83 940	100.858	116.638
68.568	84.078	100.897	116.859
68.700	84.291	101.032	116.877
68.762	84.422	101.475	116.890
68.784	84.479	101.574	117.067
68.834	84.543	101.684	117.134
68.837	84 656	101.761	117,342
68.875	85.037	101.857	117,367
68.926	85.044	101.890	117.587

117.643	119.217	120.884	122.249
117.661	119.237	120.899	122 262
117.725	119.343	120.971	122.336
117.884	119.451	121.064	122.614
118.018	119 560	121.160	122.832
118.049	119.692	121.221	122.885
118.206	119.756	121.264	122.891
118.644	119.766	121.311	122 902
118.711	119.777	121.396	123.381
118.741	119.855	121.516	123.556
118.993	119.921	121.554	123.598
119.097	120.168	121.887	
119.113	120.330	122 021	
119.180	120.726	122 135	

VIỆC HANOI

Giá bạc. — Kể từ ngày 8 Décembre này, giá bạc ở kho Nhà-nước định là 7 f 60.

Tàu chạy Hongkong. — Tàu *Hanoi* mang thư đi Hongkong, qua Hoi-hao và Kouangtcheouwan đến 10 Décembre hồi 8 giờ sáng ở Haiphong sẽ chạy. Các thư từ ở Hanoi sẽ mang xuống Haiphong chuyến xe-lửa ngày 9 Décembre hồi 20 giờ 7 phút.

Ngày kỷ-niệm nhất bách chu niên của Pasteur tiên sinh. — Đến ngày 27 Décembre này là ngày kỷ-niệm sinh nhật năm thứ một trăm của Pasteur tiên-sinh. Thức giả chắc ai nghe nói đến quí danh cũng biết ngay là một nhà có công to với thế-giới về việc trị bệnh chó dại và nhiều lệnh khác nữa.

Nhân ngày kỷ-niệm ấy, quan Học-chính tổng trưởng Blanguernon có thông tư cho quan Chưởng-giáo trường Trung-học Tây ở Hanoi, các quan chánh đốc-học Sơ-đẳng các xứ, các quan đốc các trường đệ nhị cấp ở Đông-pháp một tờ chu tri dặn đến ngày 27 Décembre này thì khắp các trường Đông-pháp phải làm lễ kỷ-niệm Pasteur tiên-sinh, nếu nhằm vào vụ nghỉ Noël thì làm vào buổi học cuối cùng trước vụ nghỉ ấy. Cái lễ kỷ-niệm tiên-sinh rất là giản-dị, các giáo-sư chỉ việc giảng thuyết cho học-sinh biết công-đức của tiên-sinh một cách rất rõ-rệt, khiến cho học-sinh phải cảm-động và biết lấy sự-nghiệp của tiên-sinh mà làm gương soi sáng ở đời.

Tàu Paul-Bert đã tìm thấy. — Cái tàu mà ngày 3 Décembre 1922 có tin báo rằng mắc cạn ở mạn bờ biển Poulo Cécir de mer (địa hạt Trung-kỳ) thì nay đã rõ chính là tàu *Paul Bert* đi cẩm nên mà trước có tin báo rằng mất Nguyên hôm ấy tàu *Paul Bert*, tránh bão mà phải ẩn ở đảo ấy Quan Khâm-sứ Trung-kỳ điện rằng người ở tàu được vô sự cả.

Các cuộc đánh số. — Vì bây giờ có nhiều hội xin mở cuộc đánh số quá thì quan Thống-sứ định rằng chỉ cho mở một cuộc chung nhau mà thôi, mấy phần thì về các hội còn mấy phần thì để dùng vào việc dựng đài kỷ-niệm các chiến sĩ trận vong.

Một bữa tiệc tại tòa Lãnh-sự Vân-nam-phủ. — Ngày 6 Décembre quan Đại lý bộ Ngoại-giao tại Vân-nam có sửa tiệc tại tòa Lãnh-sự Pháp đãi quan Đô đốc Đường-kế-Nghiêu, quan Đô-đốc Lieou ở Khoái-châu. các quan đại-biểu ở Vân-nam, các hàng Nguyên soái cùng các quan văn võ trong tỉnh Vân-nam cả thảy 50 vị đến dự tiệc, Những người Pháp dù có làm quan chức nhà nước hay là thuộc về chính-phủ Trung-hoa đều đến dự tiệc cả.

Ngạch y-tế. — M. Trần-văn-Lai, thầy thuốc thi sai ở Phủ-lý đổi đi Hưng-yên thì ngày hôm nay xuống tàu nhận việc. Ông Lai khi ở Phủ-lý ai cũng mến lắm, bởi vậy lúc đi từ các quí quan đến người minh ai cũng tiếc.

M. Đặng thanh-Thuyết, thầy thuốc tập sự ở Ninh-giang (Hải-dương) nay kiêm cả việc khám-thịt ở hạt ấy. Phụ cấp mỗi năm là 144 đồng.

Lời cảm ơn. — Chúng tôi có lời cảm tạ các ngài và các bà đã tỏ lòng quyến ái chia buồn với chúng tôi và đã đưa đám con gái chúng tôi trưa hôm nay.

Ngô-văn-Phú.

Ngạch tòa Sứ. — M. Phạm-huy-Quỳnh, thư-ký hạng năm tại tòa Sứ Quảng-yên có giấy xin, thì nay được đổi đi hạt binh thứ tư (Lai-châu).

M. Ng-huy-Nghiêm, ký-lục thực-thụ hạng nhì, hết hạn nghỉ, thì nay bổ đi Vĩnh-yên thay M. Trần-gia-Huân, ký-lục thực thụ hạng nhất sắp về hưu.

Cuộc lạc quyên Ấu-trĩ-viên. — Bà Tuần Nguyễn-hữu-Đắc 10 p; Bà Vũ văn-Ấn, phố Đồng-khánh 10 p.

Cuộc lạc quyên Ấu-trĩ-viên làng Thanh-liệt

Bà Phúc-thành, phố hàng Ngang 5 p; Bà Phúc-lợi, phố hàng Ngang 5 p; Bà Tín-lợi, 78 phố Bờ-sông 10 p.

Tòa án Đại-hình. — Chiều hôm nay, tòa án đã gắp thăm lấy các ông hồi thẩm trong vụ Đại-hình thứ tư thì trúng những ông này:

Bồi thẩm thực thụ. — MM. Trịnh-đình-Thưởng, tri-châu ở Lạng-sơn và Ng-trọng-Khai, là chánh tổng ở Ninh-bình.

Bồi thẩm dự khuyết. — MM. Ng-văn Tập nguyên Bắc-kỳ tư vấn nghị-viên ở Phú-thọ và Phạm-văn-Đại, tri phủ ở phủ Vĩnh-tường Vĩnh-yên.

Tòa Thượng-thẩm. — Hôm qua tòa Thượng-thẩm xử những việc sau này:

Vợ lẽ đánh chết vợ cả. — Từ khi chồng chết, Ng-thị Tèo là vợ lẽ vẫn ở với người vợ cả chung một nhà, mà cùng có con trai con gái cả. Sau vì tranh gia-tài của chồng để lại thành ra cãi nhau và đánh nhau. Trong khi hai bên đánh nhau, Ng-thị-Tèo cầm cái cuốc đánh người vợ cả phải thương rồi chết. Tòa Nam-án tỉnh Bắc-ninh phạt thị Tèo 5 năm khổ sai. Tòa Thượng-thẩm giảm tội cho thị ấy xuống 3 năm tù.

Ỷ quyền làm xằng. — Tên Đinh-v-Chấp là lý trưởng trong làng hay lạm thu lạm bổ trong những đám dân đinh, vì thế có một người làng đem tiền sưu thuế lên nộp thẳng ở huyện. Lý trưởng thấy thế lấy làm tức liền đến nhà người ấy bắt vợ con ra đánh bị thương đòi tiền sưu thuế. Tòa Nam-án tỉnh Hải-dương phạt tên Đinh-v Chấp 15 ngày tù và bắt phải bồi 20 đồng cho người bị đánh. Tòa Thượng-thẩm giảm tội cho tên ấy và y tiền bồi thường.

Trẻ con làm mất lòng người lớn. — Con trai của Ng-thị Tình cùng với con một người đàn bà khác tên là thị Thanh chơi đùa với nhau rồi đánh nhau. Thị Tình bênh con mình rồi kéo người nhà ra đánh mẹ con thị Thanh bị thương. Tòa Nam-án tỉnh Phú-thọ phạt Ng-thị-Tình, Đỗ-văn-Chuyên, Lê-kim-Lục mỗi tên 3 đồng, tên Đỗ thị-Thìn, Đỗ-thị-Tuyết, và Đỗ-thị-Tỵ mỗi tên 2 đồng và bắt thị Tình phải bồi 3 đồng cho người bị đánh. Tòa Thượng-thẩm tha cho Lê-kim-Lục và thị Tuyết vì xét ra là oan và y án phạt những tên khác.

Tự tiện giam người. — Vì chuyện thù nhau, tên Ng-văn-Vinh là phó hương hội và Ng-đ-Tháp là lý trưởng lấy quyền hành trong hương đảng thấy một người làng tên là Hoàng xé cái giấy yết thị cũ ở đình, liền sai tuần-đinh bắt trói lại và đóng gông bằng những đoạn tre rõ dài rồi giam rồi giam ở đình cả đêm, Tòa Nam-án tỉnh Sơn-tây phạt tên Vinh và tên Tháp mỗi tên 8 ngày tù và 10 đồng và bắt hai tên phải bồi 5 đồng cho người bị giam. Tòa Thượng-thẩm y án phạt tên Vinh, nhưng cho tội tù được án treo và tha tội tù cho tên Tháp chỉ phạt tiền mà thôi. Còn tiền bồi thường thì y.

Ăn cướp. — Tòa Nam-án tỉnh Kiến-an phạt tên Ng-văn-Dung, Chu-văn-Tài tức Tóc mỗi tên 20 năm khổ sai, tên Ng-văn-Chúc Lê-văn-Huân. Trịnh-văn Trai tức Xuất-Tra, mỗi tên 10 khổ sai về tội ăn cướp. Tòa Thượng-thẩm y án.

Tòa Nam-án tỉnh Hà-đông phạt tên Ng tiến-Rong 10 năm khổ sai. tên Bùi ngọc-Bùng và Tô-văn-Chân mỗi tên 5 năm khổ sai về tội ăn cướp. Tòa Thượng-thẩm giảm tội cho tên Rong xuống 7 năm và y án phạt hai tên kia,

Lừa đảo. — Tòa Nam-án tỉnh Thái bình phạt tên Trần-văn-Liêu 1 năm tù về tội lừa đảo và bắt phải bồi 84 p. 91 cho người bị lừa. Tòa Thượng-thẩm giảm tội cho tên ấy xuống 8 tháng tù và y tiền bồi thường.

Lăng mạ. — Tòa Nam-án tỉnh Hà-đông phạt tên Ng-v-Nhung 6 ngày tù về tội lăng mạ dong đường và bắt phải bồi 10 đồng cho người bị lăng mạ. Tòa Thượng-thẩm giảm phạt cho tên Nhung xuống 10 đồng.

Hành hung. — Tòa Nam-án tỉnh Hà-nam phạt tên Trần-văn-Thìn 2 tháng tù và tên Trần-văn-Sáng 15 ngày tù về tội hành-hung, tòa Thượng-thẩm giảm tội cho tên Thìn xuống 10 đồng và tha cho tên Sáng vì không đủ chứng cớ.

Mẹ mìn. — Tòa Nam-án tỉnh Nam-định phạt tên Phạm-thị-Chiêu 5 năm khổ sai về tội dỗ trẻ con chực đưa đi bán, tên Trần-Thang và Đào-Thị mỗi tên 2 năm rưỡi tù về tội đồng đảng việc này. Tòa Thượng thẩm y án mà tên Trần-Thang chết rồi thì xóa phạt cho tên ấy.

Tiền tiền công. — Tòa Thượng-thẩm y án tòa Nam án tỉnh Thái-bình tha cho Hà-ngọc-Ru và Hà-Phúng bị thưa về tiền tiền công và tha cho Trần-văn-Phong, Ng-văn-Bát và Ng-văn-Chung bị thưa về việc lừa mất con trâu, vì không đủ chứng cớ.

Thời-trang đã đổi mà nghị cấm vẫn còn. — Những người hay xem hát Tây ai cũng biết rằng thuốc lá chẳng những cấm hút ở trong nhà hát mà cấm cả ở ngoài hiên nhà hát nữa. Báo « France Indochine » ngày 8 Décembre bình phẩm cái lệ cấm ấy có đăng rằng:

« Mới nghĩ thời tưởng rằng cái lệ cấm hút thuốc là để trong nhà hát khỏi bị khói và khỏi ngăn trở các bạn hát. Nhưng không phải thế mà cũng không phải sợ cháy nhưng là vì lẽ sau này:

Khi mới dựng nên nhà hát này, các bà đầm hãy còn mặc áo xiêm dài kéo lê, mà chính ngày khánh-thành nhà hát ấy thì chưa có lệ cấm, đàn ông vẫn được hút thuốc ở ngoài hiên, song chẳng may có một bà váy quét vào tàn thuốc lá vứt ở hiên bị lửa bén phải, cho nên mới sinh ra có cái lệ cấm hút thuốc từ bấy giờ.

Bây giờ thời-trang đã đổi, váy dài mất hết, chỉ dùng toàn xiêm ngắn mà thôi, năm nay tuy có dài thêm một ít nhưng chắc cũng không đến nỗi quét lê ở rạp hát thì sao cái lệ cấm ấy hãy còn? »

Thi lục sự. — Những bài thi lục-sự và thư-ký lục-sự tại các tòa Nam-án các tỉnh thì hội đồng đã chấm xong cả rồi, chỉ nay mai sẽ yết bảng những muốn trúng tuyển. Trong 26 người ứng thí bữa nọ thời nay đã có tin chỉ hỏng 2 người mà thôi, còn thì trúng tuyển cả. Đỗ đầu kỳ thi ấy người chúng là M. Phạm-gia-Đình có bằng Cao-đẳng tốt nghiệp và thứ hai là M. Trần-văn-Ngọc thư-ký Tòa-án.

Diễn ban ngày. — Phường Xiếc « Việt-Nam » có lời kính cáo để các ngài biết rằng đến chủ nhật 10 Décembre hồi 2 giờ chiều, có diễn một buổi ban ngày, để hiến các ngài có bụng chiếu cố đến, nhưng không tiện đi về buổi đêm.

Giá chỗ ngồi cũng như buổi tối.

3362

Những địa hạt coi là độc. — Các đảo Côn-lôn nay cũng kể vào địa hạt độc.

Ngạch Học-chính. — M. Ng-cát-Tường, trợ-giáo tập sự bổ thuộc về phủ Toàn-quyền theo nghị-định ngày 18 Août 1922 thì nay đổi đi trường Pháp-Hoa ở Bắc-hải (Pakhoi) thuộc quyền quan lãnh-sự Pháp tỉnh ấy.

Cháy. — Sáng hôm qua hồi 7 giờ, nhà một ông Tây ở đường Tuyên-quang bị phát hỏa.

Nhưng mới cháy thì người nhà chữa được ngay, vòi rồng sở Cẩm có đến, nhưng không phải dùng đến.

Công chính. — Tại sở Công-chính vừa mới đặt ra mấy ngạch cho các hàng thợ chuyên môn thuộc về việc làm đường xe hỏa nhà nước, là ban chạy máy, ban làm nhà cửa đường xá, ban cơ khí vân vân.

Nghỉ phép. — M. Nông-xuân-Mai, thư ký hạng ba ở hạt Quan binh thứ ba được phép nghỉ 20 ngày lĩnh cả lương.

Đèn điện tại Hội-chợ Hà-nội — Công-ty điện-khí Đông-pháp đã thương-lượng với hội-đồng tổ-chức Hội-chợ nay có lời để các nhà có dự cuộc Hội-chợ biết rằng: ngài nào muốn mắc đèn tại các gian hàng của mình thêm vào số đèn của hội-đồng đã có thì nên đến ngay thương lượng với công-ty về việc ấy.

Các nhà hỏi chậm, nghĩa là sau ngày 15 Décembre, thì công-ty không có thể nhận lời được.

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai).

MỚI XUẤT BẢN SÁCH

LUẬN-NGỮ

Của ông cử DƯƠNG-BÁ-TRẠC *dịch*

Giá mỗi quyển: 0 $ 20

Ai muốn mua hay là hỏi gì thì xin cứ viết thư cho ông quản-lý nhà in của bản quán là:

Monsieur BÙI-XUÂN-THẢNG
63, Rue du Coton, Hanoi



ĐỒNG-HỒ
đeo tay kiểu vuông
BỌC VÀNG, BẢO HÀNH 10 NĂM
Máy chạy tốt nhất hạng
Mặt sẻ kim có chất để quang
Giá. . . . . 8 $ 50
BÁN TẠI HIỆU :
A. PERROUD (Nhà xanh)
39, Phố Paul Bert. — HANOI
2009

Hỡi kẻ phải đau

Này hỡi các người Nam Việt phải đau ngực, phải ngộ lạnh, phải đau khi cảm mà đã chữa thuốc không phải dường, hoặc là đã khỏng chữa chắt nào cả ; này hỡi những người phải đau khi quân đi kinh niên, hoặc phải đau ở phổi ; này hỡi các người phải chứng lao, nay tôi khuyên các người nên chữa ngay đi.

Bệnh đau phổi, trước kia tôi đã bảo ta một bệnh ghê gớm, vì bệnh ấy là một bệnh truyền tế nhược tiu. Nghĩa là ai có bệnh ấy thì truyền cho con cái, truyền cho cả một dời người sau này không sống được bao nhiêu và phần nhiều không sinh đẻ được.

Lời tôi nói đây quan trọng thế nào người cố hiểu không ? Nếu có bệnh mà không chữa đi, thì trong 50 năm, hoặc 100 năm nữa giống Nam-Việt tiêu diệt mất, vì người có bệnh lao thì sinh ra những con cái phần nhiều không sống được. Người có bệnh lao mà có thể sinh con đẻ cái được, thì chỉ sinh con cái yếu ớt, gầy mòn thôi.

Hỡi người Nam Việt, nếu các người không muốn giống Nam Việt bao mòn đi, nếu các người không muốn giống Nam-Việt tiêu diệt đi, thì chữa bệnh đi mới được.

Vậy cố viết thư cho hiệu Pha-chế MONTÉS số 84 *Paul-Bert Hanoi* mà hỏi mua một lọ **BRONCHOSERUM** giá là 2 hào. Sáng và chiều trước khi ăn cơm, thì uống một thìa cafe, uống một lọ, thì thấy khỏe mạnh và hớt đau.

BRONCHOSERUM
Một lọ. . . . 0 $ 90

Vin Tonique Tonkinois
Rượu tonique vừa bổ lại vừa ngon, lại có ích cho dân bà ở cữ.

DẦU CÁ MỚI ĐẾN
Thật tươi, thật tốt. Dầu cá có nhiều thứ, thứ hung-hung (*blonde*) và thứ mầu nâu (*brune*).
Thứ hung-hung (blonde) mới thực là thứ tốt, mà thứ hung-hung (blonde) ấy chính là thứ Dầu cá của hiệu *Montès* bán, quý khách nên nhận kỹ kẻo lầm.

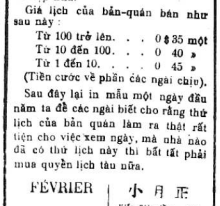
Thuốc chữa bệnh ho rất thần hiệu (SIROP N)
Một chai. . . . 1 $ 60
Thuốc viên bổ huyết Pilules Pinck »
Một lọ. . . . 4 f. 45
Bộ 2 $ 65 đến 5 $ 70
Sáu lọ. . . . 24 f. 60
Bộ 3 $ 60 đến 3 $ 70
Thuốc nước bổ huyết « LE PEPTO KOLA ROBIN »
LE SIROP D'HÉMOGLOBINE MONTÉS
Thuốc trâu-bò bổ huyết
Mỗi chai phần tư lít. 1 $ 05
Một lít 3 50
MORRHUOL CHAPOTEAUT
Simple et créosoté. Dầu cá viên hạng bổ tỳ và nặng chữa bệnh lao

CACHETS ANTIGRIPPE
Trị bệnh nói dịch : như bệnh grippe bệnh cảm, về mùa này thường hay hại người nhất là bệnh grippe, nhiều người phải chỉ trong vài ngày thì chết.
Ai có người phải bệnh ấy nên đến bán-hiệu mua 3 viên thuốc antigrippes. Thuốc này rất thần hiệu đã cứu vô số người ai cũng biết tiếng.
Giá bán mỗi viên một hào
Cách dùng : cách 3 giờ đồng hồ nặng một viên rồi uống nước rõ nóng, đắp chăn cho ra mồ hôi. Bệnh càng ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì uống rõ nhiều nước nóng và ở người cho nóng đến thì chỉ trong 24 giờ là khỏi.
Bán-chỉ MONTÉS, 84, phố Paul-Bert. Hanoi

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM
(Paiements en timbres-postes)
Nhiều ông gửi tiền trả bản-quán bằng con-niêm, sự ấy thiệt cho bản-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài trả ra những tiền đồi chỗ ở, bản-thì bản-quán không nhận lấy gì trả bằng con-niêm cả.

Bắt chợ trâu bò. — Chợ trâu bò ở Đồng-đăng (Lạng-sơn) thì nay lấm bắt.

Lịch sang năm. — Xin nói để các ngài biết rằng lịch sang năm của bản quán đã in xong.
Vậy nếu các ngài thương gia gần xa cần phải thừa lịch cho qui hiệu thì xin mới lại ngay bản quán mà đặt trước, nếu không đặt trước thì sau sẽ phải chịu giá đắt và lại hết cả bìa vẽ đẹp nữa.
Giá lịch của bản-quán bán như sau này :
Từ 100 trở lên. . . . 0 $ 35 một
Từ 10 đến 100. . . . 0 40 »
Từ 1 đến 10. . . . 0 45 »
(Tiền cước về phần các ngài chịu).
Sau đây lại in mẫu một ngày đầu năm ta để các ngài biết cho rằng thứ lịch của bản quán làm ra thật rất tiện cho việc xem ngày, mà nhà nào đã có thứ lịch này thì bất tất phải mua quyển lịch tàu nữa.



Ngài nào ở xa, muốn viết thơ về, xin cứ gửi cho ông Quản-lý nhà in bản quán như sau này :
M. TRẦN-KIM-THANH
61-63, Rue du Coton, Hanoi.

BÁN : *Đất 1.500 thước vuông ở phố Lucilliere có ngõ ra phố Sinh-Từ.* — *Đất số 83 phố hàng Bông.* — *Nhà số 92 phố hàng Trống.* — *Máy và đồ làm dầu.* — *Máy say gạo.* — *Cần tậy tốt*
Hỏi tại số 6 phố Ngô Gạch.
3 45

Lòng thực thà của một nhà buôn. — Bản-quán nhận được bài sau này : Tối hôm qua, hồi 7 giờ, tôi lại trả tiền cân đối sơn ở hiệu Trithành phố hàng Mã-may. Khi trở về, tôi vô ý bỏ quên ở hiệu ấy cái ví đe, trong có các giấy má vật và một số tiền 40 đồng bạc giấy.
Về đến nhà, tôi vẫn chưa biết rằng mất ; được một lát sực thấy ông Tri-thành chủ hiệu cầm đồi ly thân hành đem hoàn lại cái ví và ý nguyên cả số tiền cho tôi. Thấy lòng hảo tâm ông Tri-thành qui hóa như thế, tôi xin biếu ông 5 đồng, song nhất định từ chối không chịu nhận. Cái lòng trọng nghĩa khinh tài của một nhà buôn như ông trong thời-buổi này thật hiếm có lắm vậy.
Nguyễn-văn-Khang.

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Bán nhà. — Bán một cái nhà số 19 rue Sadi Carnot hai tầng, ăn sâu cả sân bốp độ 100 m² 00 mới làm. Mua giá một nửa, còn một nửa gửi dần cũng được. Giá cả hỏi M. Thái-hòa số 19 rue Sadi Carnot Haiphong.
3264

VIỆC TRUNG-KỲ

THỪA-THIÊN

Thịt tươi. — Tiết thu đông lạnh lẽo, những trâu bò hoặc già hoặc bệnh, thường gặp mùa nầy thường hay chết ; trong các thôn quê không biết chôn những xác vật chết, một là đem quăng ra đất trống không người gì hại đến vệ-sinh, hai là làm thịt mà ăn không ngại gì tại bệnh. cho nên thường con nhỏ nhất thời quăng mà con lớn chết thời ăn thịt. Nghĩ mà ghê thay !
Chính mùa nầy, là mùa trâu bò ấy chết, mà những nhà có trâu bò ấy sắp chết thời họ đã liệu trước phương sự kế kia, viện cớ hoặc là trận gió, hoặc là qua cầu gầy chun, hoặc là bỏ to mà chết, rồi lo lắng làm sao cho được mấy chữ nhận thiệt của ông lý rồi đem đọn đến quan để xin phép về lễ tác.
Dám nhắc lại ai đã có quyền cho phép lấy, trước bắt phải khám xét cho đến nơi, xem quả con súc vật ấy mạnh mẽ hoặc đau ốm thế nào, mà xin cho có cỏ tin chắc vào những lời nhận thực của các ông lý xã, vậ cách lễ-tác xác vật còn phải đem cho rảo sạch sẽ nữa, mới là được. Vì ăn thịt những xác vật có bệnh đã là hại cho người rồi mà đến cách lễ tác cẩn bọ cực kỳ ô-uế. Thường thấy mấy nhà đó khi làm thịt xẻ thịt đều để trên tấ chuối trải ra giữa đất giữa cỏ, những nước ô-uế trong con vật chảy chan chứa cả trong nhà ngoài hè mãi tanh hôi bước qua cửa đã chán cả, mà đến những xương lông lụn vụn bọ để cho chó mèo ruồi kiến tha kéo đi khắp nơi. Tật dịch có ở đâu xa, tưởng toàn bởi sinh ra từ đó cả.

BÌNH-ĐỊNH

Hoàng ân sắc tứ vinh ban. — Quan Công-sứ bản tỉnh qui hiệu Fries, mới được Hoàng-thượng ban một cái Khẩu-bài vàng, có thích mấy chữ rằng : « Đại-nam, Khâm-sứ quận-vương. » Hôm 25 Novembre vừa rồi quan tỉnh đã đưa bài ấy đến dinh quan Công-sứ.

Gió to lụt lớn. — Mùa mưa lụt năm nay, coi bộ thạnh lắm : năng lụt, lại lụt to vì thế mà đáng sá hư hỏng nhiều.
Mới đây là chiều 25 Novembre trời thanh biển lặng, thình lình nổi cơn gió rất to, gió luôn đêm thâm đến nửa ngày nữa, Tạnh cơn gió rồi thì coi cảnh tượng có hề xơ xác cây gẫy là khô, nhà ngói trống thiên nhà tranh rối rắm ; lại cũng có cái chồng gọng. Nên cũng gọi được là một trận bão táp vậy.
Cây bão rầy bắt thình lình nên cũng có lẽ nhiều ghe thuyền lỡ bước mà bị hại giữa vời biển hiểm. Hôm ấy chiếc tàu *Orénoque* ở cửa Tourane vào Qui-nhơn, nhưng lúc mở khơi nửa chừng bị bão, phải lánh ẩn tạm thời nên hành khách trễ đến một ngày một đêm.
Thấy thường mưa lụt gió như vậy thì hỏi lại trong lúc mưa bé bão bão đã có đăng về trực thời sự Bình-định rằng : cầm mí gió Nam muộn, và ít lắm, theo ý kiến người ta tưởng vì lẽ đó, có lẽ đến thu đông sẽ có gió to lụt lớn.
Vậy thì cái ý kiến đó tưởng cũng là hữu lý ; ta nên ưu tâm để thí nghiệm về sau này may ra cũng là một điều hữu ích vậy.

Mùa hạ canh. — Độ rày khí trời đã lạnh. kẻ nông phu lấy đó làm điềm chắc hết lụt to rồi ; cho nên các đồng cao đã khởi công cày cấy ; hễ nước rạo tới đâu, thì cày bừa tới đó.
Nghe các nhà nông đoán rằng : có lẽ mùa cày cấy này sẽ được kết quả nhiều. có lẽ sang năm được mùa nữa.
Người ta chắc sự ấy là vì này mưa lụt nhiều, đồng điền ngâm nước lâu thành ra đất quến cả bùn, gốc ra mục nát thành phân, cho nên cây lúa vừa xuống đất, thì được nhiều khí nhuận, mà nên mạnh mẽ, chóng phát sinh bông trái, và được sai bông chắc hột.
Nếu lời đoán quyết ấy không sai, thì rất khả mừng thay ! hai chữ thái bình ;

Việc Nam-kỳ

THỦ-DẦU-MỘT

Bắt đắc kỳ tử. — Tại Phú-lợi Thủ dầu-một mới xảy ra một việc rất thảm, duyên cớ như vầy :
Nguyên tên Ngô thị-Xuân 3 tuổi, con của Ngô-Thêm khách Triều-châu mẹ là Bùi-thị Mỹ. lúc 4 giờ rưỡi chiều ngày 24 Novembre 1922, cha nó đi khỏi, mẹ nó ở nhà xơ ý để con ra thập nước tắm chơi. Thâm thay !
Con nhỏ ham vọc nước nó ngó thấy bóng của nó ở dưới đáy thập, nên nó rắng với tay xuống mà giỡn bóng, thì vói quá tay nên động đầu vô thập uống nước mà chết ; xin mấy người có con nhỏ rảng để phòng việc ấy chớ hờ hững mà nỗng công sinh.

Giông thổi to. — Hôm nọ ngọn bão phía Nam thổi đến đây mà hơi còn rất nên đỡ đội. làm cho đến đổi chiếc tàu *Hanover* đang đậu phải trôi dụng chiếc ghe chài chở 2000 bao gạo. Hư hại chừng lối 200 đồng. Chiếc ấy lại đụng lấy qua chiếc tàu Garonda, chiếc chài ấy chở 50 tấn than. Đụng một cái mạnh quá cho đến đổi chiếc chài phải chìm. Chiếc tàu *Hanover* đụng luôn thêm hai chiếc chài nữa, là chiếc 5513, chiếc 5504 G. V.

TRÀ-VINH

Án cấp giấy 100$. — N -văn-Hơn 16 tuổi ở với chà nó là M. Q. ; ở châu thành Trà-vinh, thừa lúc chủ mẹ tổ rồi quên không đóng lại, Hơn lén thộp 1 *tờ* giấy 100 p. Ngày 1er Novembre Hơn đem ra chợ đổi giấy 1 p. 00 xài chơi. Thấy đứa nhỏ ở với người ta mà có tiền nhiều ; nên lính tuần bắt Hơn hỏi ra mới tế ra là ăn cắp. Dam.

CẦN-THƠ

Đào kép đánh ghen. — Ngày 13 Novembre, Lê v Sanh là kép hát của Bầu Lý, bởi chuyện ghen thông mà nó đã hiếp-thê nó là Ng-thị-Qui. Có phải à ! có mặt ta mi vợ vợ chồng chồng ; ta ra khỏi mi ong ong bướm bướm !!! Sanh nhớ đến câu tuồng nầy lại càng hỏa tâm thượng khởi, ác khí chẩn lôi oanh, chắp cón nọ tay sang, đá... đá... đá.... Thị Qui là lên, tình tuần bắt. Vẫn lợ đánh ghen.

Bắt thằng ăn trộm. — Đêm 14 Novembre vừa rồi, hồi 10 giờ khuya có hai anh bợm đến đánh hầm nhà thầy giáo Kiệt ở rạch Thâm-tướng (phần thầy chưa mất của) nên vào nhà lấy đồ, động thầy giáo hay trỉ hô lên, lối xóm ùng tiếp, chúng nó chạy lội qua phía bên kia sông, nhưy người bên sông rượt theo ra ruộng, có tên Nhâm chạy đuổi theo đánh đặng một cây trên đầu và đánh luôn thêm hai cây nặng quá quị xuống ta làng. còn một tên nữa thì chạy khỏi. Bắt giải qua Tòn coi giam.
Có mấy lời khen xóm Tham-tướng và tên Nhâm có lòng, nên mới bắt đặng tên ăn trộm đó.

BÁ CÁO VIỆC RIÊNG

Bản quán mỗi ra mục này, đã đặng những lời bổ-cáo rõ việc riêng, rồi đăng báo thì tùy nhiều, đã có thể-lệ. Phàm những việc đăng ở mục này, về bộ tên, người ấy nhận trách-nhiệm, chớ bản quán không biết thực hư thế nào cả.

HỘI TIN-LÀNH

Đến tối chủ-nhật nầy, hồi tám giờ, tại Nhà-thờ Ngô-Trạm, ông Quách-phục-Hòa sẽ giảng về đề-mục :
THẾ NÀO LÀ MÔN-ĐỒ ĐẤNG CHRIST
Kính - Thánh : « Đức Chúa Jésus phán : Nầy, Cha ta sẽ được sáng danh là thế nào : ấy là các người được kết-quả phồn-thịnh, và sẽ làm môn-đồ của ta vậy ».
Xin các qui-chức quá-bộ đến nghe giảng.
PHÚC-ÂM HỌC-HIỆU là nhà trường Pháp-Việt của bổn-hội ở Ngô-Trạm, mới cử thêm mấy vị giáo-sư giảng-dạy các khoa-học khiến-yếu và ích-lợi. Có Frost dạy Solfège, mỗi ngày nửa giờ. Ông Nguyễn-Thông, dạy Pháp-văn, mỗi ngày một giờ. Ông Quách-phục-Hòa dạy Hán-văn, mỗi tuần-lễ một giờ. Trong nhà trường thâm chỗ, ai muốn học đến đó mà xin.
2059 **Hội Tin-Lành cẩn-bạch.**

BẠCH-THÁI-TÒNG
SỞ VẬN TẢI
80, Bd Carreau (Phố Nhà)
(ở gần La-ga Hanoi)
TÉLÉPHONE 312
Dọn nhà — xe đi đặc — xe hàng hóa ở trong thành-phố và đi về khắp cả các nơi bằng xe ngựa.
Rất nhanh và cẩn thận
GIÁ RẤT RẺ
2091

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui-khách xem báo thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhỡ mà lầm ra không đổi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ rày đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ :
« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 84, Hanoi. »
Nay kính,
Ed. MONTÈS,
84, Rue Paul Bert, Hanoi.

Trước khi khoe tài đi các nước.
Hãy hiến đồng-bào một cuộc chơi

Vậy từ ngày 17 ta là ngày 5 Décembre tối 9 giờ tối
xin mời các ngài nên chiếu cố lại xem

TRÒ XIẾC VIỆT-NAM

Khai diễn ở CHỢ HÀNG DA CŨ (Rue des Cairs)

Người (có cả đàn-bà Việt Nam) và thú-vật làm đủ mọi trò lạ, không khác gì như mọi trò xiếc ngoại quốc.

GIÁ CHỖ NGỒI

Lô. . . . . 3 $ 00 một ghế
Hạng nhất. . 2 00 —
Hạng nhì. . ! 1 50 —
Hạng bèn . . 0 50 —

Bán vé ở cửa diễn-trường suốt cả ngày, từ ngày 4 Décembre 1922.
3362

Đến ngày 6 Décembre 1922 ở Haiphong

Xiếc HARSMTON'S

BỌN HÁT XIẾC RẤT TO VÀ ĐỦ THỨ THÚ
Hát tại chỗ đất của ông Sallé trước cửa nhà hát Tây
CÓ 30 NGƯỜI HÁT RẤT TẠI
Bọn này đều là người mới cả
Rất lớn ! Rất đẹp ! Rất vui !
Quý-vị muốn mua giấy trước thì xin đến tại nhà ông Louis Héloury fils, Chủ Sở Tài, nhà số 17 Boulevard Amiral Courbet, tại đó có bán giấy luôn luôn trong mấy ngày hát.
Vậy thì trước hết hãy đến xem các chuồng thú của chúng tôi !! Nào là : voi, sư-tử, cọp, beo, gấu, con kỳ-lân, khỉ, ngựa vằn, vân vân.

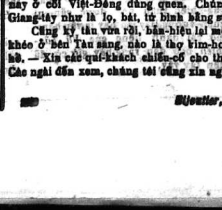
Phòng 6 chỗ ngồi. . . .	25 $ 00	Chỗ hạng nhất. . . .	2 $ 00
Phòng 4 chỗ ngồi. . . .	8 00	Chỗ hạng ba	1 00
Chỗ hàng thường. . . .	3 00	Ngồi giảng (cho người ban quốc)	0 50

Những con rắt rà lành về trừ ra đội được phép tiếu phần nếu phố hạng nhì và hạng ba trong buổi hát chiều mà thôi.
2060.

華 PAO-VA 寶

28, Phố Hàng Bồ, Hanoi
寶華公行內河京東

Chúng tôi có lời kính trình các qui-khách biết rằng chỗ trương của chúng tôi là để chiêu khách, cho nên không những là bán giá thật rẻ, lại còn càng ngày càng thêm hàng lên cho đủ mọi thứ, không kể những đồ vàng bạc trường chung, chúng tôi lại có buôn ở bên Hồng-kông và Shanghai những đồ trân châu, hổ phách, ngọc thạch, nói tóm lại là đủ các thứ thứ rất qui, lối cổ, lối kim mà ngày nay ở cõi Việt-Đông đàng quen. Chúng tôi lại có bán cả mọi thứ đồ sứ Giang-tây như là lọ, bát, tứ bình bằng sứ, vân vân.



Cũng kỳ tân vừa rồi, bản-hiệu lại mới thỉnh thêm được giỏi lắm tay thợ khéo ở bên Tàu sang, nào là thợ kim-hoàn, nào là thợ chữa các thứ đồng hồ. — Xin các qui-khách chiếu-cố cho thì chúng tôi lấy làm cảm ơn lắm. Các ngài đến xem, chúng tôi cũng xin nghênh tiếp một cách rất lịch-sự.
PAO-VA
Ajoutez, n° 28, Rue des Paniers, Hanoi

CÁC CUỘC ĐI XEM

然 SĂN-NHIÊN 然

Tối thứ năm :
LONG HỔ TRANH CÂU
Tích này nói về một nhà gặp thời loạn, lạc vợ mất con trông rằng không còn trông mong nối gì nữa, thế mà về sau lại gặp được vợ gặp được con, quan cao tước cả thật là một nhà đại-phúc.
Tối thứ bảy :
KHAI SÁNG NGUYỄN THÂN
(Mới soạn)
Tích này nói về công-thần bản-triều là Đặng-trần-Thường, khi đang học ở Hanoi có cứu một con ma, về sau con ma hiện thành người kết duyên với ông ấy để được mật đáp cơn gội.
Chuyện rất lạ và vui trò lắm, xin các qui khách đến xem thì biết.

CINÉMA PALACE

(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)

Tuần lễ từ thứ tư 6 đến thứ ba sau 19 Décembre 1922

HAI TUẦN-LỄ ĐẠI-HỘI VÀ MỸ-THUẬT
Ba buổi ban ngày thứ năm và chủ nhật chớp từ 5 giờ chiều, thứ bảy chớp 5 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

Tuần lễ thứ nhất từ thứ tư 6 đến thứ ba 12 Décembre 1922

THỜI-SỰ « ÉCLAIR »

« LỒNG KÈ CÁ »
Bi-kịch chia làm hai thiên của soạn giả Séverin-Mars.

Nghỉ

Buổi cười võ bụng !!!
CHÀNG CHARLOT, NHẠC-CÔNG
Hi-kịch dài hai đoạn

CẦN-CÁO
Vì hôm thứ bảy 9 Décembre 1922 này hội Armoricaine Ái hữu thuê nhà để họp cần nên nhà Chép-bóng nghỉ riêng tối hôm ấy.

Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

THEATRE MUNICIPAL

Rạp hát Tây lớn

Direction : Monsieur Maurice DUPUIS

1ère Année

« Bien faire et laisser dire »

Samedi, 9 Décembre 1922

LE GRAND MOGOL
Âm nhạc đại-kịch chia làm 4 hồi rất hay.

Dimanche, 10 Décembre 1922

LES 28 JOURS DE CLAIRETTE

LỆ ĐỔI CHỖ Ở

Xin các ông mua báo, khi đổi chỗ ở, muốn bản-quán gửi giấy quán báo, thêm lại thế nào thì biên rõ rằng vào đấy, và gửi theo hai tiền (0 $ 20) bằng tem công (cước) để chỉ tiền giấy quán báo.
Để ai không gửi tiền theo thì sở đó nguyên như cũ hoặc phải trả nặng hơn.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

TRANH VẼ

Bán buôn — Bán lẻ

Bản-hiệu mới vẽ và mới in được nhiều thứ tranh thủy-mạc và tranh thuốc theo lối mới, rất đẹp và rất nhã. Lại có nhận bồi các thứ tranh cũ: kiểu thêu, kiểu dệt, kiểu đen, kiểu giấy cướm vân vân.

Lại có nhận bán truyện SONG PHƯỢNG KỲ DUYÊN của ông Nguyễn-đỗ-Mục nữa.

HOÀN-VÂN

Vẽ tranh, vẽ kiểu và vẽ truyện-thần
73, Phố hàng Bông, Hanoi

Nhà Bán-đồ « TẤM-TẮM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ lúc mới giờ sáng.

THUỐC DRAGÉES RABUTEAU
(hiệu đầu mai)

Người bị bệnh giập và bệnh sốt rét thường hay thấy trong mình một nhọc mà lại rất là lâu khỏi. Khi bị bệnh thì nhiều mồ-hôi, yếu đuối, đánh trống ngực, ăn không ngon, ngủ không yên, đau lưng đau mình, khó thở, mệt nhọc lạ thường.

Chân huyết kém hẳn đi, thế thì nếu bỏ ngay vào cho chân huyết những chất đỏ như đi trong khi ốm là chữa ngay, như thế mà dùng thuốc *Dragées Rabuteau* (hiệu đầu mai) thì không còn gì để khỏi hơn nữa.

Uống thuốc lẹ lắm vào độ giờ thì tan ngay, không sợ nguy hiểm gì cả. Chỉ trong vài hôm là thấy khỏe mạnh như thường; những người nào bị bệnh giập mới khỏi, yếu đuối, đau lưng, đau mình, đau đa giầy, hay đánh trống ngực mà dùng thuốc này thì thấy khoan khoái lạ lùng. Chỉ uống độ vài lọ thuốc *Ora. ex Rabuteau* (hiệu đầu mai) này thì lại khỏe mạnh như thường.

Ở đâu bán thuốc chữa lở đều có bán cả.

9086

Lở
Bệnh trăng nhạc
Chứng đau xương



CÁC CHỨNG NGỨA NGÁY, NHƯ :
Mụn — Nốt-ở-bẩn — Hắc-lào

Những người nào lở, có bệnh trăng-nhạc, có huyết-quản sưng và có lỗ ở các huyết-quản ấy có muốn chữa cho khỏi không ??

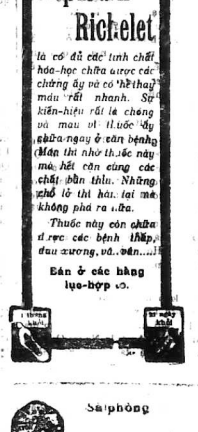
Nếu muốn chữa khỏi, hay là muốn phòng bị những chứng đã kể trên thì cũng chẳng khó gì, chỉ nên biết dùng thuốc ! Nhiều người đã công-nhận thuốc :

Dépuratif Richelet

là có đủ các tính chất hóa-học chữa được các chứng ấy và có thể thay máu rất nhanh. Sự kiến-hiệu rất là chóng và mau vì thuốc ấy giữa ngay ở căn bệnh. (Mấy thứ nhờ thuốc này mà hết căn cũng các chất bẩn thỉu. Những chỗ lở thì hóa lại mà không phá ra nữa.

Thuốc này còn chữa được các bệnh thấp, đau xương, và vân...!

Bán ở các hàng lục-hợp cả.



HIỆU BÁO-CHẾ VÀ LỤC-HỢP
CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM

Ed. MONTÈS

Quan Bào-chế hàng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 84

HÓA-HỌC CHẤT
và các thứ thuốc bào-chế

THUỐC ĐAU MẮT
Hiệu BONNET-CARD, trị các thứ đau mắt

THUỐC SOLUTION R. HOLBE của ông HOLBE để chữa a-phiên
SOLUTION R. HOLBE
2 lọ 5$ một ve

Mấy thứ bán-hiện hay bán :
Các thứ nước cước ông le Elixir tiêm vào da như thuốc bổ CACODYLATE DE SOUDE
Thuốc Mầu gọi là: Elixir tonique Giang-mai
Thuốc ho-gió SIROP PECTORAL đặc-cả, bổ-mũi
Thuốc mỡ chỉ người tên-đăng được thôi
Thuốc liệu hiệu MONTÈS
thuốc nâng — 2 $ 80 lọ 30 viên
thuốc thịt — 0 $ 90 một chai
Chữa sốt, chứng tức ngực hơi ho rát, cổng, suốt người, chứng phong-sa và thứ thuốc bổ-thuốc của Bản-hiệu chế ra, xuất, nay đã chữa được nhiều người khỏi lắm.
Goutte « VIRGINIE »
1 $ 00 một lọ
Trị đi-ỉng, phân-ban bí nhỏ. Bình nguyên không đầu, dùng và khi bình khỏi đau đớn mình ngày, ăn cơm, uống thuốc nay đều mau lại tăng thêm đã bao nhiêu.

ĐỒ BUỘC THUỐC
ĐỒ DÙNG ĐỂ TRỊ-NGHIỆM HÓA-HỌC
ĐỒ MỔ-SẺ
Kính-hiển, đồ-ảnh, thuốc-ảnh hiệu LUMIÈRE và JOUGLA và giấy ảnh, thuốc Citrate và thuốc Bromure
Bán cuộn và bán bao kín
Bán sỉ và bán lẻ
« THUỐC DERE »
1 $ 50 một chai 1/4 litre
Trị bệnh giang mai nổi-ra-mình hay có Bông thuốc lại chỉ thì sẽ, sẽng thuốc cam đến ngay. Dùng thuốc khác thì càng thêm phải nặng thuốc này thì mấy chốc khỏi hẳn ngay. Thuốc nặng rất hay, rất quí, vì không hại gì đến phổi cả, lại bổ cho người, vì không hại gì đến phổi cả, lại bổ cho người, vì không hại gì đến phổi cả, lại bổ cho người.
Muốn dùng thuốc nặng trong phổi thì nên mua một chai lớn 1 litre. Giá có 7 $ 00 thôi.

Xe nhà và xe cho thuê

Có bảy kiểu tại Hội-chợ

POUSSE-POUSSE SAIGONNAIS

Société Fse de Transports — Hanoi
7, Boulevard Bobillot, 7.
Téléphone N°73
2008



CAO RĂNG

立即拔去蟲牙固齒止痛

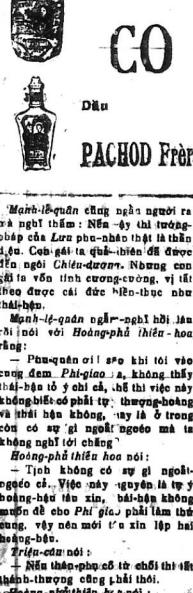
Thuốc Cao này thơm thơ trong sạch khỏi giáo, ngâm khỏi đau răng, sâu răng, cam răng; răng lung lay ngậm thì vững lại, bán tại hiệu Vạn-Xuân-Đường, số 211, phố Tiên-an, tỉnh Bắc-ninh (Tonkin).

Song tiêu mỗi phiến giá. . . 0 $ 2C
Đơn liều mỗi phiến giá. . . 0 10

Các hàng tạp hóa và các hàng bào chế các tỉnh miền đã nhiều nơi mua buôn để bán lẻ, ngài nào muốn mua buôn xin gửi thư lại. Các nơi đã ăn định có bán hộ như sau này : hiệu *Mạc-Sinh Tư* số 736, phố hàng Bông, Sẽ bán hào lẻ số 52, phố hàng Bông, nhà in *Đông-Kinh Ấn-quán* số 82, phố hàng Gai, hiệu *Vĩnh-Lợi-Yên*, số 69, phố hàng Bồ hiệu *Hanh-Khánh-Đường* số 81, p. 8 Phúc-Kiến, hiệu *Vĩnh-Xương* số 27, phố Hà-trang, hiệu *Quảng-Lợi* số 22 và hiệu *Bảo Hợp* số 37, phố Chợ mới Cũ, hiệu *Phúc-Xương* số 62, phố hàng Bạc, hiệu *Vĩnh Hợp-Ký* hoành số 179, hiệu *Hanh-Hoa-Bình* số 127, và hiệu *Anh-Hoa-Đường* số 131, phố hàng Buồm, hiệu *Phương-Đình* số 100, phố Cầu gỗ, Hanoi, hiệu *Hợp-Hưng-Long* số 23, phố Khách Hải-phòng, hiệu *Quảng-Lợi Ích* số 36, phố Cầu Sông và hiệu *Hoa-Sinh-Đường* số 167, phố khách, Nam-định, hiệu *Đức-Phong* số 166, phố Đông-thị, Hải-dương, hiệu *Phúc-Hưng* hiệu tạp hóa lớn Thái-yên, hiệu *Vạn-An* phố Cầu Sông, các nơi kể trên có bán hộ cả thứ thuốc thấp sẵn ngoài và các toa cần dùng khám nữa, đều công hiệu cả. Xin cứ qui-khách chiếu cố.

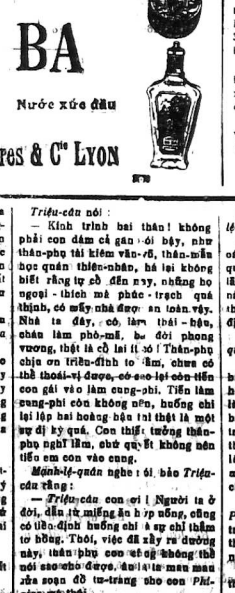
2038

Télégraphique : Vạn-xuân-đường, Bắc-ninh.



MÙA MƯA

Ở hiệu Quảng-Hưng-Long
Số 79, Phố Hàng Bồ, Hanoi
MỚI VỀ :
Áo tơi đi mưa
(Pardessus en laine imperméable)
và các thứ
Mũ, Khăn-quàng-cổ
(Foulards en laine)
vân vân...
2008



CÓ BÁN TẠI :
GRANDS MAGASINS REUNIS
Nên hỏi giá của Bản-hiệu.
2074

CAFÉ, RESTAURANT
HOTEL DES COLONIES

TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN

Chính-quán tại phố hàng Trống, số 80 ngay cửa Nhà-Thờ
Phụ-quán có vườn hoa rộng rãi, ở số 68 cùng phố ấy.

Đủ các cách tiện-lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu-châu

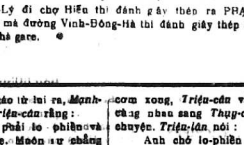
Bản-sạn thừa tiếp các qui khách Tây-Âu và Đông-Á cũng một cách bình-đẳng, ma lại đe tuỳ ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-tích cũng được, và cũng một giá tiền.

Phụ quán cũng có giấy nói trực tiếp với chính-quán 2048

NGÀY NÀO CŨNG CÓ XE THƠ CHẠY

Công-ty PHẠM-VĂN-PHI

ĐƯỜNG TIÊN-LỮ đi CHỢ HIẾU
Ở ga YÊN-LỮ chạy hồi 6 giờ rưỡi sáng sau khi chuyến xe lửa thứ nhất ở Hải-phòng về ở Yên-lữ.
Ở CHỢ HIẾU chạy đi hồi 1 giờ chiều đến ga Yên-lữ vừa kịp chuyến xe lửa về Hải-phòng.



Auto-Postale

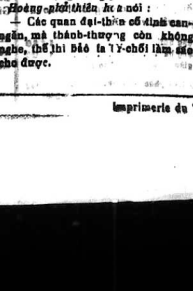
ĐƯỜNG VINH VỀ HUẾ
Ở VINH đi hồi 4 giờ sáng đến Đông-hà vừa kịp chuyến xe lửa vào Huế.
Ở ĐÔNG HÀ ra hồi 8 giờ sáng sau khi chuyến xe lửa thứ nhất ở Huế ra.

Công-Ty chúng tôi xin trình qui-khách biết rằng : kể từ mồng năm tháng giêng tây năy, ngày nào chúng tôi cũng có xe chạy chở thơ và hành-khách ở ga Yên-Lữ về Phủ-Qui và Phủ-Qui ra ga Yên-Lữ. — Ở Phủ-Qui có 3 phiên chợ là 6 ba đoàn bản sẵn sắt sẵn sàng chở các qui-khách buôn bán ở đây đi lại có hàng-hóa gì xin cứ giao cho bản-ty chở tính giá phải chăng.

Các qui-khách đi lại đường Vinh-Đôngha nên đi xe thơ thì được cẩn thận hơn, nhưng khi lấy vé nên có ý kẻo lầm đi vào xe khác. Muốn khỏi sự lầm ấy, xin liệt qui khách đánh giây thép trước cho bản ty, khi nhận được giây thép sẽ cho xe ra đón hay là cho người nhà đi đón.

Đường Yên-Lữ đi chợ Hiếu thì đánh giây thép ra PHẠM-VĂN-PHI Yên-Lữ garc ; mà đường Vinh-Đông-Hà thì đánh giây thép cho PHẠM-VĂN-PHI Đông-hà gare.

2012



Saiphông — Chất nhờn

CO BA

Dầu — Nước xức đầu

PACHOD Frères & Cie LYON

2070

Số 10

TỤC TÁI-SINH-DUYÊN

(Bộ này cũng tiếp theo sự-tích Mạnh-lệ-quân, của Hương-diệp phu-nhân là một nhà nữ-sĩ thuở xưa soạn ra. Soạn theo lối diễn-từ, nay xin dịch thành văn xuôi để hiến các độc-giả)

NGUYỄN-BỈ-MỤC dịch thuật

Vua *Thành-tôn* lại truyền chỉ cho Khâm-thiên-giám chọn ngày để lập *Phi giao* quận-chúa làm hoàng-hậu. Khi bái triều lui ra, các quan đại-thần đều có ý không bằng lòng, nhất là *Hoàng-phả thiếu-hoa* lại càng ấm-ức hơn-hết, cầm lấy tay *Hàng-hiệu*, rồi oán-trách rằng :

— Sao biền-hoạnh lại tân như thế, khiến cho ngu-độ không còn biết nói thế nào.

Hàng-hiệu khuyên-giải mà rằng :

— Hiền-độ ơi ! Hà-tất hiền-độ phải cần-nệ tiểu-tiết mà trái ý thánh thượng. Bọn nhi-nữ trẻ tuổi còn có lòng yêu-mến lẫn nhau, thường chỉ cái giao-tình của hai ta, bấy lâu thân-mật, không nên vì việc này mà tranh biện ở chốn triều đường, khiến cho các quan đại-thần đều lấy làm ái-ngại. Ơn bằng ta thừa ý thánh-thượng mà thành-toàn việc này, để khiến cho trong ngoài khỏi thêm lời chỉ-nghị vậy.

Hoàng-phả thiếu-hoa nín lặng không gì nói câu gì, rồi trở về *vương-phủ*. Khi về tới *vương-phả Mạnh-lệ-quân* đón mà hỏi rằng :

— Hôm nay triều-đình có việc chi mà phụ-quân về mặt buồn như vậy ?

Hoàng-phả thiếu-hoa cau mày ngẫm nghĩ, rồi thuật chuyện cho nghe và bảo rằng :

— Nhà ta phúc-trạch quá thịnh, ta thuở xưa lấy làm lo, không ngờ ngày nay lại thêm một sự biến-cố. Thánh ân, bỗng như trời bể tinh khuyển-mã thật chó nỗi báo đền.

Hoàng-phả thiếu-hoa lại bảo *Phi-giao* quận-chúa rằng :

— Đó chẳng qua cũng là cái duyên số cơ mạch, nhưng chánh-cung hoàng-hậu là có lòng tốt-tế như thế thì con cũng phải nên học cái đức hiền thục của ổ-nương (tức *Trường-hoa*) con, để gì ở cho trọn cái danh thơm muôn thuở vậy.

Phi-giao quận-chúa nghe nói, nét mặt đỏ bừng, cái đầu ngẩm-nghĩ, luôn ; những mừng thầm : ngày nay quả-nhiên thân nay được gần-gụi quốc-vương. Bấy lâu nay ta vẫn hâm-mộ cái danh tiếng của *Vũ Tắc-thiên*, ngờ đâu rằng bây giờ có dịp đến tay vậy.

Mạnh-lệ-quân cũng ngẫn người ra mà nghĩ thầm : Nên ấy thì trong-pháp của *Lưu* phu-nhân thật là thần-diệu. Con gái ta quả-nhiên đã được đến ngôi *Chiêu-dương*. Nhưng con gái ta vẫn tính cương-cường, vị tất theo được cái đức hiền-thục như thái-hậu.

Mạnh-lệ-quân ngẫm-nghĩ hồi lâu rồi nói với *Hoàng-phả thiếu-hoa* rằng :

— Phụ-quân cứ sợ khi tới vào cung đem *Phi-giao* ra, không thấy thái-hậu tỏ ý chi cả, thì thì việc này không biết có phải tự thượng-hoàng và thái hậu không, hay là ở trong còn có sự gì ngoài ngoéo mà ta không nghĩ tới chăng ?

Hoàng-phả thiếu-hoa nói :

— Tịnh không có sự gì ngoắt-ngoéo cả. Việc này nguyên là tự ý hoàng-hậu tâu xin, bái-hận không muốn để cho *Phi giao* phải làm thứ cung. vậy nên mới tâu xin lập hai hoàng-hậu.

Triệu-cầu nói :

— Nếu thân-phụ cố từ chối thì tất thánh-thượng cũng phải thôi.

Hoàng-phả thiếu-hoa nói :

— Các quan đại-thần cố dành can-ngăn, mà thánh-thượng còn không nghe, thế thì bảo ta tỷ-chối làm sao cho được.

Triệu-cầu nói :

— Kinh trình bai thân ! không phải con dám cố gán ép bậy, như thân-phụ tài kiêm văn-võ, thân-miễn học quán thiên-nhân, hà lại không biết rằng tự cổ đến nay, những bọ ngoại thích mà phúc-trạch quá thịnh, có mấy nhà được an toàn vậy. Nhà ta đây, cô làm thái-hậu, cháu làm phò-mã, bọ đời phong vương, thật là cổ lai ít có ! Thân-phụ chịu ơn triều-đình to lắm, chưa có thể thoái-vị được, có sao lại còn tiến con gái vào làm cung-phi. Tiến làm cung-phi còn không nên, huống chi lại lập hai hoàng hậu thì thật là một sự kỳ quá. Con thiết tưởng thân-phụ nghĩ lầm, chứ quyết không nên tiến em con vào cung.

Mạnh-lệ-quân nghe tới bảo *Triệu-cầu* rằng :

— *Triệu-cầu* con ơi ! Người là ở đời, dẫn từ miếng ăn lớp uống, cũng có tiền-định buổng chi ! sự chỉ thậm to bằng. Thôi, việc đã xảy ra đường này, thân phụ con cũng không thể nói sao cho được, dù là mưu mau xin soạn đồ tư-trang cho con *Phi-giao* mà thôi.

Mạnh-lệ-quân tại ở bảo *Phi-loan* quận-chúa rằng :

— Con cũng em con về phòng để sửa soạn đồ tư-trang đi.

Hai quận-chúa cáo từ lui ra, *Mạnh-lệ-quân* lại bảo *Triệu-cầu* rằng :

— Con bất-tiết phải lo phiền-và oán-trách phụ mẹ. Muôn sự chẳng qua cũng bởi tại trời. Khi *Lưu-mẫu* làm-hành đã từng bảo-ta là *Phi-giao* con này sẽ được làm hoàng-hậu, xem thế thì số mệnh quả nhiên đã có tiền-định, con chớ nên lấy làm lạ.

Hoàng-phả thiếu-hoa bảo *Mạnh-lệ-quân* rằng :

— *Triệu-cầu* nói cũng phải, Nhưng bây giờ gả đã đóng thuyền rồi, dẫu bỏ cũng chẳng tiện gì. Ta chỉ nên cố làm điều thiện, một lòng trung-thành, báo ơn triều-đình cho xứng việc phó-thác thịnh-ân làm khác thường thì may ra trời cũng cho ta người, trước là giữ trọn cái ân nặng cho thân mình, sau là bảo-toàn cái vinh-dự cho một nhi-nữ vậy.

Triệu-cầu nghe nói, mới đem việc *Phi-giao* quận-chúa tính-nghịch trong mười tháng trời những thế nào thuật hết cho *Hoàng-phả thiếu-hoa* nghe và nói rằng :

— Mới trong một tháng đã như thế, sau này vào cung, chưa biết có ai dung được không ?

Mạnh-lệ-quân nói rằng :

— Bây giờ nói cũng vô-ích, chỉ nặng ta nên tây cơ ứng biến.

Bấy giờ tới bữa ăn cơm. Khi ăn cơm xong, *Triệu-cầu* và *Triệu-lân* cùng nhau sang *Thượng-chỉ-hiên* nói chuyện. *Triệu-lân* nói :

Anh chớ lo-phiền. Lòng trời đã định, sức người không thể trái lại được. Giả-sử nước nhà có sự gì bất-hạnh thì hai anh em ta đành phải tận trung báo-quốc chứ sao. Ngày nay anh cũng chớ nên nông-nỗi mà nói vội, khiến cho người ngoài lại thêm ngại-lụng.

Hai anh em *Triệu-cầu* đang chuyện trò không nhàm thì bỗng có chiếu-chỉ của thượng-hoàng ban đến, lập *Phi-giao* quận-chúa làm hoàng-hậu. Bấy giờ nhà *Hoàng-phả* phó-chỉ đi lễ thường, *Yên-quốc* phụ-nhân (tức là *Vệ-tăng-ngọ*) cũng đến để liếu lý bộ. Còn *Mạnh-lệ-quân* thì đang sửa-soạn các đồ tư-trang cho *Phi-giao* quận-chúa lên cung. *Mạnh-lệ-quân* cất một người bảo-mẫu và 10 tên nữ-tỳ đi theo hầu *Phi-giao* quận-chúa.

(Còn nữa).

Certified Insertion — Imprimerie du Trung Bắc Tân Văn — Le Gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN